

NARODNI LIST

Glasilo narodne stranke za Štajersko.

Izhaja vsak četrtek; ako je ta dan praznik, pa dan poprej. — Vse pošiljke (dopisi, reklamacije, vprašanja itd.) je pošiljati na naslov: „Narodni List“ v Celju. — Reklamacije so poštne proste. — Uredništvo: Graška cesta šte. 1.

„Narodni List“ stane za celo leto 4 K, za pol leta 2 K, za četrt leta 1 K. Za Ameriko in druge dežele na leto 5 K 60 vin. Naročnina se plačuje vnaprej. — Posamezna številka stane 10 vin.

Oglasi se računajo po 16 vinarjev ena petit vrsta. — Pri večkratnih objavah znaten popust po dogovoru. Pristojbine za oglase je plačevati po pošti na naslov: „Narodni List“ v Celju.

Govor državnega posl. Robleka v državnem zboru dne 27. majnika.

Visoka zbornica! (Slovenski): Navesti hočem danes nekoliko značilnih slučajev nečudenega zatiranja od vladnih organov, katero moramo mi Slovenci zlasti na Štajerskem in Koroškem prenašati. Jasen je namen mogotcev, uničiti najprej nas, potem pa pridete (proti kranjskim poslancem) tudi vi Kranjci na vrsto. Apelujem torej na narodni čut, na čut solidarnosti vseh vas slovenskih poslancev, upreti se taki nasilni vladi, o kateri smo se bili prepričali, da nima za nas ničesar drugega nego bič in zaničevanje.

(Nemški): Dasiravno zapostavlja država slovensko ljudstvo v vsakem oziru in ga zanemarja gospodarski in kulturno, dasiravno težko čutimo zamude prejšnjih vlad in tudi sedanje, in bi lahko v tem oziru navedel legijo primerov, se hočem danes dotakniti le nekaterih zadev, ker razpolagam s kratkim časom.

Slovensko ljudstvo je edino izmed vseh avstrijskih narodov, katero še nima lastnih srednjih šol. Teh par višjih in nižjih gimnazij, na katerih se uče nekateri predmeti v slovenskem jeziku, je vendarle utrakvističnih zavodov, ki imajo bolj nemški ko slovenski značaj. In še teh nam je dala vlada tako mačehovsko malo kakor nobenemu drugemu avstrijskemu narodu. Mi smo bili in smo zmiraj pastorka avstrijske osrednje vlade, katero se vselej pretepa, kadar se hoče nemškemu cartelju storiti kako uslugo. Za peščico Nemcev, kateri živijo med slovenskim ljudstvom, skrbi vlada zmiraj najljubeznivejše, jim spolni vsako najmanjšo željo, ako je bila ta opravičena ali ne. In ti gospodje so zmiraj vse želeli le za se, nam so pa odjedli, kolikor so mogli. Nepotrebno je opozoriti na vso nemoralnost tega načela, opozoriti na vse neznosne posledice, katero je moralo roditi to načelo.

Vlada je vseeno to potencirano načelo političnega nasilstva proti nam vedno sankcionirala in zmiraj zvesto spolnjevala.

Zmiraj je bila pripravljena in ni imela pomislekov, kadar je bilo potrebno kako nemško manjšino z vsemi mogočimi državnimi sredstvi umetno vzgojiti, zmiraj pa bila boječa in obotavljajoča, kadar smo zahtevali mi Slovenci, ki smo žal prepotrpežljivi, da se nam spolni kaka gospodarska zahteva. Ako pa smo si kedaj upali v nasičenje naših kulturnih potreb izreči le najmanjšo željico, potem pa nas jo vlada ali zavrnila ali pa nam odkazala pogajanje z Nemci! Kako so je vlada podvizala, ko je bilo treba ustanoviti obe nemški gimnaziji na Kranjskem! Komaj 28.000 kranjskim Nemcem, ki imajo sicer že lastno realko, je vlada takoj spolnila željo po razširjenju že obstoječih srednjih šol, za kulturne zahteve 410.000 Slovencev na Spodnjem Štajerskem, torej 15 krat večjega števila, nima vlada nobenega razumevanja.

Naravnost neverjetno je, kako brezobzirno se nam upira vlada, posebno na Štajerskem, ako zahtevamo le najmanjših in najpravičnejših pridobitev na šolskem polju. Koliko viharja je vzbudilo celjsko gimnazijsko vprašanje! Jedno jetično ministerstvo se je ob tem vprašanju zadržalo in še dandanes se visoka gospoda razburja, ako se razpravlja o celjskih šolskih zadevah. Človek bi mislil, to mora biti nekaj ogromnega, kar Slovenci tako objestno zahtevajo. Ali

morda zahtevamo lastno slovensko gimnazijo v Celju zategadelj, da bi poslovenili nemško deco? Kaj še! Zaraditega bi si naj omenjeni gospodje prihranili svoje razburjenje za primernejše prilike. (Tako je!)

V slovensko gimnazijo še ni prišel niti eden nemški deček in ne bo tudi nobeden prišel. Saj mu tudi ni treba. Spodnještajerski Nemci imajo toliko šolskih zavodov, navzlic svojemu majhnemu številu, da bi jih niti ne mogli napolniti z lastnimi otroci. Ne le v mestih, temveč tudi po deželi je polno nemških ljudskih šol, katere bi stale prazne, ako se ne bi s pomočjo oblastnih sililo v nje slovenskih otrok. (Čujte, čujte!) V mestih pa imajo itak na razpolago troje višjih gimnazij, jedno realko, številne nemške meščanske šole in še druge učne zavode. In ako postavimo proti temu izobilju izobraževalnih zavodov za 51.000 Nemcev na Spod. Štajerskem, od katerih je komaj tretjina čistokrvnih (pritrjevanje) — izobraževalne zavode Slovencev, katerih je 8krat več — potem mora biti jasno tudi onemu, ki ne pozna naših razmer, kakšne neznosne razmere vladajo pri nas.

Vse, kar imamo štajerski Slovenci, ste dve nižji dvojezični gimnaziji, in od teh dveh je jedna nemška. To je v resnici vse. Nimamo pa niti jedne slovenske realke, ne meščanske ne strokovne šole.

Hočejo nas prisiliti, da bi obiskovali naši otroci nemške šole, akoravno se strinjajo pedagogi vseh narodov, tudi nemškega, v načelu, da se more uspešno poučevati le v materinščini. (Zelo resnično!) In to splošno priznано načelo je avstrijska naučna uprava nam nasproti vselej prezirala.

Dovolil si bodem celjsko gimnazijsko vprašanje nekoliko natančneje razjasniti. Do leta 1895. smo imeli v Celju višjo gimnazijo, na kateri so bili učenci in učitelji narodno deljeni. Ker je bil poučni jezik nemški, so morali slovenski učenci najprej obiskovati pripravnico, da so jim tam celo leto ubijali v glavo blaženo nemščino. Tako so jedno leto zgubili inponajveč ubožni slovenski stariši so morali leto dalje za njimi plačevati. Ko pa so Slovenci po neizmerenem naporu dosegli leta 1895. dvojezično spodnjo gimnazijo, tedaj se je polotilo — ako smemo verjeti nemškemu zakotnim lističem — ogromno vznemirjenje celega nemškega naroda, prav kakor bi se šlo za najsvetejše nemške narodne svetinje. (Medklici.) Vzrok temu pa so bili nemško-slovenski gimnaz. razredi v Celju. (Medklici.) Prosim, nikari ne mislite, da je bila to popolna in povrh še slovenska gimnazija. Ne. Le skromni štirje razredi so bili, v katerih se je poučevalo štiri predmete, verstvo, latinščino, matematiko in seveda tudi slovenščino slovenski, v ostalem pa velja tudi tukaj nemški poučni jezik.

Zakaj torej razburjenje?

Celo pri onih Nemcih, ki se baje bojijo le Boga in drugega nikogar na svetu, se je strah raztegnil še na to celjsko dvojezično spodnjo gimnazijo. Ako bi bilo to razburjenje, ta strah pristen, si tega človek ne bi znal razložiti niti umeti. Pa vse skupaj ni bilo pristno. To je bilo le umetno, uprizorjeno, od česar celjsko meščanstvo ni ničesar vedelo (tako je!), kajti pretežna večina tega ljudstva je pametna dovolj, da uvidi, da imajo od nove gimnazije, in najsi bo tudi deloma slovenska, dobiček ne le slovenski ampak tudi nemški meščani. To so tudi naravnost priznali obrtniki, kateri ne stojijo pod vladajočim nemškim terorizmom. Poli-

tični kolovodje celjski pa so v svoji strasti slepi in gluhizavsko pametno besedo. Iz nujne kulturne potrebe spodnještajerskih Slovencev delajo Nemci objekt za politično mešetarenje. (Posl. Marckhl nekaj kliče). G. tovariš, tudi vi pridete do besede. (Medklici). Prosim, gospoda, čas mi je kratko odmerjen. Nemci se stavijo na stališče, da ne sme biti nameščen slovenski učni zavod v takozvanem nemškem mestu, ker je bojda s tem njegov nemški značaj v nevarnosti. Vlada pa, ki gleda vso to gonjo, ne gane niti z jednim prstom, da bi tlačene branila — ne, ona stoji na strani tlačitelja. Slovenci pač pozna le tedaj, ako rabi dobre vojake ali kadar pobira davke. Da pa ima država proti vsem narodom svojo dolžnost, to spoznanje se še ni rodilo v glavah naših vladnih mož.

Samoobsebi umevno je, da zahtevamo mi Slovenci sedaj po 12letnem provizoriju vendar enkrat definitiven zavod, katerega obstoj ne bo odvisen od vsake proračunske razprave in dvetretjinske večine. Istotako samoobsebi umevno je, da imamo popolno pravico do višje gimnazije. (Da, da, ko bi ne bilo na vse strani uslužnega ministerskega predsednika Becka in „diplomatičnega“ dr. Korošca! Op. uredn.)

Saj stoji vendar vlada sama na stališču, da morejo dobro uspevati le popolni zavodi. Zategadelj se je v Kočevju ustanovila za nekaj čez 100 učencev mesto spodnje gimnazije višja, istotako pred kratkim časom v Ljubljani — dočim obiskuje celjsko nižjo gimnazijo okrog 200 učencev. (Čujte, čujte!) V Avstriji imamo pač precejšnje število gimnazij, katere ne izkazujejo tolikega obiska. Glede tega gimnazijskega vprašanja je in ostane naša zahteva popolni gimnaziji. Kajti pravico imamo nedvomljivo do nje. Mi pa zahtevamo nadalje tudi, da se mora postaviti takšen zavod v tisto naravno in prometno središče, kjer so dani pogoji za njegovo dobro uspevanje v pedagogičnih in praktičnih ozirih, kjer se stekajo prometne žile Spodnj. Štajerja, kjer dobe lahko učitelji in učenci primerna stanovanja — in to je edinole v Celju. Le v Celju in nikjer drugje hočemo imeti ta zavod in ga moramo tam tudi dobiti.

Nekak privesek k vprašanju nemško-slovenske gimnazije v Celju je zadeva okoliške ljudske šole v Celju. Šolski okoliš te šole obsega mestno občino od vseh strani. Njegovo središče leži torej v sredi mestne občine, kjer se deška ljudska šola celjske okolice že tudi od 70. leta sem nahaja. Ker pa staro šolsko poslopje ne zadostuje kar se tiče prostorov in tudi v zdravstvenem oziru ne, je sklenil krajni šolski svet postaviti novo poslopje; nakupil je za ta namen primerno stavbišče in je hotel poslopje takoj postaviti. Pa tu je nastalo nenkrat vsepolno zaprek. Niso to stvarni vzroki, ki zadržujejo stavbo okoliške šole že več ko deset let. temveč vzroki malenkostne narodne sovražnosti (Klici: Čujte, čujte!)

Navadno so šolske nadzorovalne oblasti zelo vesele, ako se odloči kakšni krajni šolski svet, kakor je to storil celjski okoliški, iz lastnega nagiba h kaki potrebi šolski stavbi in ga ni treba k temu še le siliti. Znano je, da so mnogi okrajni glavarji kot predsedniki okrajnih šolskih svetov celo ponosni in smatrajo to za nekaj šport, da se postavijo v njihovem delokrogu kolikor mogoče mnoga šolska poslopja, ne da bi

mislili pri tem, koliko dolga si s tem nakoplje marsikatera občina. In vendar se ne da od mnogih teh stavb trditi, da bi bile k odpomoči zdravstvenih in prostornih nedostakov tako potrebne kakor nova stavba celjske okoliške šole. Tukaj ravno je doživel oni šport žalosten polom. Celjski Nemci so namreč slovesno dognali, da pomeni nova stavba že obstoječe ljudske šole narodno nevarnost za dozdevno nemško Celje! (Živahni medklici. To je pri naših abderitskih nemških Celjanih popolnoma naravno. Prip. por.) Nato je slavni nemški štaj. deželni šolski svet, tudi stnhtal, da v tem slučaju ni pravzaprav njegova naloga pospeševati šolstvo; temveč spolnjevati zahteve celjskih Nemcev, katere je narokovalo le narodno sovraštvo. (Medklici.) Pa tudi namestnija in vlada ste se postavili na isto stališče kakor deželni šolski svet, zasmehujoč vso resnico in pravico in ste zabranili dosedaj izvršitev stavbe te šole. Ako se temelji celjskega nemštva tako slabi in prepereli, da se že pri pogledu nove stavbe jedne slovenske šole tresajo, potem je toliko bolj smešno za avstrijsko vlado, da zleze zavoljo take nemške hiše iz kart pod klop in pridržuje Slovincem celjske okolice njihovo pravico.

Na štajerskih učiteljskih — imamo 3 državne in 1 deželno — katera vzdržujemo z državnimi, ozir. deželnimi davčnimi denarji, se ne predava tudi ne na jednom edinem slovenski. Poučni jezik na vseh je nemški. Še celo zavod, iz katerega izhaja naraščaj našega učiteljstva, izobraževalci naših slovenskih otrok, računajo danes Nemci k svojem posestnemu stanju.

Ravnotako malo pravice v jezikovnem oziru nahajamo pri političnih uradih. Pri mnogih c. kr. okr. glavarstvih zamore le energično vračanje nemških dopisov vneto germanizatorično delovanje teh oblasti nekoliko omejiti. (Poslanec Buřival: Ali imajo tam Nemci tudi narodni svet, kateri daje kakor na Češkem navodila? Poslanec Marckhl: Mi ne potrebujemo nobenih!) To je le posledica sistema, kateri se uporablja proti nam. (Poslanec Neumann: V Jesenicah je železniški zdravnik, ki ne zna slovenski!) Gospod kolega, pripovedoval vam bom še vse drugačne stvari. (Medklici.)

Tudi pri davkarijah ni nič boljše. Da bi se še po možnosti omejilo itak skromno rabo slovenskega jezika v občevanju s strankami in obtežilo uradovanje, se pošiljajo slovenski davčni uradniki v popolnoma nemške kraje, na njihova mesta pa se nastavljajo nemški uradniki, ki so slovenščine popolnoma nezmožni.

Ravnotako nam daje postopanje sodnih oblasti ne le dovolj opravičenega vzroka za pritožbe, ampak je to postopanje tako, da omaje lahko zaupanje slovenskega ljudstva do naših sodnij, da mu celo vcepi prepričanje, da ne more pričakovati od sodnije, katera tepta jezikovne pravice našega naroda z nogami, pravičnega uradovanja. Vsako ljudstvo in gotovo tudi naše slovensko, ima pravico do takih sodnikov, ki ne govore le za silo slovenski, ki so zrastle v ljudstvu, poznajo njegove šege in navade in so prdrli v globine narodove duše. Samo od takih sodnikov moremo pričakovati, da bodo svoj vzvišeni poklic popolnoma spolnovali.

V tem oziru pa je žalostno pri nas. Spodnje Štajersko — o Koroškem niti ne govorim — se sistematično z nemškimi uradniki — (Medklici. Poslanec Buřival: „Žalostno je, da kmetje še tega niso spoznali.) Da, spoznali so to, zato imam nalog od svojih volilcev, da te krivice tukaj ožigosam!) preplavlja, kateri imajo nalogo v svojem delokrogu germanizirati, če tudi na stroške in škodo justice. (Poslanec Marckhl: To ni res.) To je popolnoma resnično! Mi štajerski Slovenci in naši bratje na Koroškem smo kupna cena za sodelovanje nemških nacionalcev v sedanjem kabinetu. (Medklici.) Da bi si ohranila podporo Nemcev, se je vlada obvezala na Sp. Štajerskem v državni upravi, posebno pa pri sodnijah, ponemčevati. (Poslanec Marckhl: Kako?) Prosim trenutek potrpljenja, bodete že zvedeli. V zadnjem času si je vlada prilastila teorijo nemškega posestnega stanja, katere mi Slovenci ne moremo nikoli priznati, ker bi morali z njo pripoznati največjo, nam storjeno krivico.

Kako daleč je že napredovalo ponemčevanje naših sodišč, vam hočem, gospodje, jasno dokazati na sledečih podatkih, katere sem vzel iz velikega zapisnika naših narodnostnih pritožb. G. tovariš Marckhl, vi pa lahko ugovarjate, ako vam bo možno.

Okrožna sodnija celjska šteje v svojem področju čez 93 odstotkov slovenskega in ne celo 7 odstotkov nemškega prebivalstva. (Poslanec Marckhl: To sicer tudi ni res!) To je statistično dokazano! Pritožite se pri statističnem uradu! Pri okrožni sodniji celjski pa imajo Nemci izmed 8 svetniških mest celih 7, le jeden je Slovenec. (Čujte!) Pri zasedanju uradniških mest se vlada ozira zmiraj na vsako brezpomembno nemško manjšino, in če pri tem vendarle ne more rabiti slovite teorije o posestnem stanju, da bi Slovincem storila krivico, potem pa jo čisto mirno prezre tam, kjer je to le mogoče na našo škodo. Zadnja imenovanja okrajnih sodnikov kažejo prav jasno, kaj si upa naša sodna uprava proti Slovincem.

Pri okrajnem sodišču v Konjicah, kjer je v okraju 93% slov. ljudstva, v Laškem trgu s 97% in v Šoštanj z 98% je vlada celo deloma proti teoriji posestnega stanja imenovala nemške sodnike. V najnovejšem času še hočejo osrečiti Šmarje zavoljo pol odstotka Nemcev, kateri se tam baje nahajajo, z nemškim sodnikom. (Posl. Marckhl: Ni res! Saj je slovenski sodnik tam.) Da, sedaj je še. (Posl. Marckhl: In tudi ostane.) Ne res, to so razmere, katere bi delale vso čast predsedniku višjega deželnega sodišča, kot izvrševalnemu organu nemškega narodnega sveta.

Rekel bo kdo, da razumejo mnogi nemški sodniki slovenski. Kakšna je jezikovna kvalifikacija teh sodnikov iz slovenskih kurzov, o tem daje marnberška sodnija zelo poučen primer. (Poslanec Marckhl: Tamkajšnji sodnik je Kranjec!) Pod uradovanjem njegovega prednika se je zgodil sledeči dogodek. Prišlo je namreč do tega, da so se največji lopovi javno hvalili, da lahko delajo, kar hočejo, treba se je samo proti preiskovalnemu sodniku neumnega narediti; ta ne more itak ničesar dognati, ker ne razume slovenski in vedno ustavi zategadelj kazensko postopanje. (Poslanec Marckhl: To je popolna neresnica! On nima ničesar ustavljati! Medklici.)

Ponemčujočemu pravcu sodne uprave pri nameščevanju sodnikov odgovarja tudi uradovanje sodnij. Pri slovenskih strankah, ki ne razumejo besedice nemški, se pišejo nemški zapisniki in se vodijo nemške obravnave. (Marckhl: Ni res!) Porotne obravnave v Celju in Mariboru so brez izjeme nemške. (Marckhl: Ni res!) Ne trdite, da ni res. (Marckhl: Idite na Kranjsko!) Ne vem, če ležita Celje in Maribor tudi znabiti na Kranjskem. Trdil sem to le o Celju in Mariboru. H kakim pravnim zmotam pa peljejo take jezikovne razmere, kaže jasno dovolj justični umor, kateri se je primeril pred nekaterimi leti v Mariboru. (Čujte!) Samo zavoljo pravne in tudi jezikovne nezmožnosti (nemškega) preiskovalnega sodnika, kateri slov. obtoženca ni razumel, je bil slabomni viničar Bratuša k smrti obsojen, ker se je smatralo dokazan, da je svojo lastno dete umoril in snedel. Samo po srečnem slučaju se je usmrčenje odgodilo, dokler niso nekega lepega dneva našli baje umorjeno in snedeno dete popolnoma zdravo. (Dr. Ploj: Kosti so pa bile svinjske! — Smeš.) Takrat se je po vsem nemškem svetu razlegala grozna novica, o kanibalstvu, ki se še nahaja med Slovenci v Evropi. Z vidno slastjo so se Nemci trudili kažoč na ta slučaj oblatiti vse slovensko ljudstvo. (Odobranje.) Ko pa se je odkrila cela pravna zmota, so molčali nemški časniki o tem in seveda tudi o vzrokih, ki so zakrivali cel žalosten dogodek. (Čujte, čujte!) In tako je ostal slučaj Bratuša neslaven dokaz moralne višine nemškega časopisja. Nemško uradovanje naših sodnij pomenja za nas Slovence ne le preziranje našega jezika, temveč tudi oškodovanje na času in denarju, nevarnost za čast in življenje. (Živahno pritrdjevanje.)

In navzlic takemu zatiranju Slovincem v jezikovnem oziru se še dobe v tej zbornici moške, kateri imajo žalostno korajžo, da skušajo s spomenicami o dozdevnih slovenskih jezikovnih napadih premotiti državni zbor, vlado in širno javnost. (Pritrdjevanje.)

Ali naj torej zaupamo vladi, ki obljublja, da se ozira na to predrzno pačenje resnice (medklici in krič), katera nima za nas ničesar drugega kakor poniževanje in bič, katera ponemčuje in gospodarski zanemarja naše kraje? Tej vladi naj odobrimo proračun? To je nemogoče. (Pritrdjevanje.)

Stališče vlade, da smemo mi Slovenci dobiti

le tedaj nekaj drobtin, ako se je zato vprašalo naše nemške sodeželane za dovoljenje in se je isto tudi dalo, je pač žalosten dokaz, kako naša vlada razumeva pojme pravičnosti, pravice in postave. Namesto da bi bila braniteljica pravice, je postala naša vlada zaščitnica pestnega prava politično močnejših strank. Jasno je pač, da se nas je Slovence v takih razmerah zmiraj kulturno in gospodarski oškodovalo in da se nas misli oškodovati tudi v bodoče. Nemška politika ima povsod isti cilj, namreč tlačjenje, gospodarsko izkoriščanje in uničenje Slovanov (pritrdjevanje), najsi se že gre za Čehe v Hebu, Komotovem ali Libercih, za Poljake na Poznanjskem ali za Slovence na Štajerskem, Koroškem in Primorskem. Da je vlada že zdavnej sprejela nemškonacionalni program za svoj (veselost), je jasno; da se pa odprejo tudi najkrajatkovidejšim očim, za to je ravno to ministerstvo poskrbelo samo. Uničenje nenemških narodov se je oznanjevalo z ministerškega sedeža (pritrdjevanje in medklici); svet se ne more dovolj načuditi prikazni, da najde to ministerstvo podporo pri ravno tistih narodih, katerim je ministerstvo prisodilo narodno smrt. („Slovenec“ je imenoval slov. klerikalne poslance sikofante — in s tem je povedano vse. Op. uredništva). Človek bi mislil, da bi taka vlada po večini slovanske države, iz katere odmevaje izzivajoči klici na boj, ne ostala niti za trenutek dalje na krmilu, marveč, da bi jo moral pravi vihar ogorčenja vseh tistih narodov, katerim je namenjena smrt, takoj pomesti. Kaj še! Tu se kažejo zopet značilne poteze slovanske narave — neskončna potrpežljivost in miroljubnost. Vsa umetnost vladanja v naši monarhiji — to in onostran (Litave) obstoji v tem, da se ljudem kolikor mogoče jasno pokaže, kako nepraktična stvar je vendar lojalnost pri nas in kako nizko se jo od zgoraj ceni. (Živahno pritrdjevanje.) S palico in ovsem se pri nas vlada, samo da je oves le pripravljen za vladine ljubljence in take ljudi, kateri se v lojalnosti niso nikoli odlikovali ali pa le v nasprotnem smislu. Slovenskemu ljudstvu pa je brez izjeme plesala vedno palica po hrbtu. Gotovo, potrpežljivost slovenskega ljudstva je čudno velika — imela bo pa tudi kakor vsaka stvar svoje meje.

Resnično, mi bi morali imeti jeklen patriotizem in lojalnost, katere ne morejo uničiti ne poučni vzgledi iz zgodovine ne neprestani udarci z bičem od zgoraj, da bi slednjič vendar ne prišli k spoznanju, da je pot političnih praktikov vendar mnogo bolj pametna: lojalnost postaviti v kot in narodni egoizem proglasiti in pripoznati kot edino vodilno načelo. In če se avstrijski vladi posreči, da uveljavi to načelo tudi pri vseh slovanskih narodih, potem pa bo slaba za trdnost „stebrov“, na katerih stoji naša država.

Zategadelj je neodložljiva zapoved ohranitve naše države in ob jednom vroča želja vseh, ki patrijotično mislijo in čutijo, da pride med narodi do sporazuma, dokler se še ni jezikovni boj tako poostiril, dokler še ni vseh narodov tako ogorčil, da bilo mirno življenje drug poleg drugega med njimi onemogočeno. Skoraj pa bi človek verjel, da se trudi naša vlada narodno sovraštvo tako daleč podpihavati, tako zelo poostriti, da ne more biti nobenega narodnega sporazuma več. Smo letos v jubilejnem letu. Mir bi naj vladal v državi in s človekoljubnimi deli bisenaj slavil ta redki vladni jubilej našega cesarja. Ali pa so to človekoljubna dela, ako se hoče mir v jubilejnem letu s tem kupiti, da se v tostranski državni polovici slovensko ljudstvo izroča Nemcem na milost in nemilost, v onostranski pa se hoče žrtvovati srbohrvatski narod ogrskemu šovinizmu? Ali ne dvomi tudi vsak nepristranski opazovalec nad pristnostjo onih „človekoljubnih del“, ako gleda plodove sedanje hrvatske vlade? Ako vidi, da sto in sto dijakov zapušča svojo domovino, svoje narodno torišče kulture in znanosti, da pokažejo svetu vso surovost jubilejne človekoljubnosti? Ali se resnično hoče, da ti narodi jubilejno leto zaznamujejo s črnimi črkami v svoji zgodovini? Naj tudi mogotci v tej državi ne spoznajo svoje naloge, nameravanega cilja vendar ne bodo dosegli in bodo le doživeli, da se bo znova potrdila stara zgodovinska resnica, da vsako nasilstvo nasproti posameznim narodom ne oslabi teh, pač pa državo samo. Zategadelj je zapoved samoobrambe pri vsaki državi, da napravi mir med narodi in ga tudi ohranjuje. (Pritrdjevanje in medklici.)

Narodni sporazum pa, kakor si ga predstavljajo Nemci in gospodje na ministerskih klopeh, ne more peljati do stalnega miru. To, kar oni imenujejo narodni sporazum, je le postavna določitev nemščine kot državnega jezika (medklici) in pripoznanje političnega prvenstva 9 milijonom Nemcev nad 16½ milijoni slovanskih in romanskih narodov. Drznejo si (oni ljudje) misliti da bomo mi prostovoljno priznali sedanje protipostavno stanje narodne predoblasti. Način, da se hoče pri nas izvršiti narodni sporazum od dežele do dežele, kakor je namenil minister Beck, popolnoma odgovarja našemu konfuznemu vladarskemu sistemu. Ta način „sporazumljenja“ je kuriozno od več strani. Ako se hoče samo na Češkem, kakor se kaže, doseči narodno sporazumljenje, čemu pa rabijo potem dunajski parlament? Kako pride ta do posvetovanja o tem? (Res je!) Kaj briga n. pr. tirolske, gališke ali dalmatinske poslance uradniško vprašanje na Češkem? (Izvrstno!) Ako že hočejo imeti narodni sporazum izvršen po deželah, potem bi bilo gotovo bolj logično to nalogo prepustiti tistim deželam, v katerih bi naj bila medsebojna ljubezen posameznih narodov določena s paragrafi. Ker pa je baje narodni sporazum najbolj potreben na Češkem, zakaj pa se noče zavora nastaviti tam, kjer bi bilo to logično utemeljeno, v češkem deželnem zboru?

Tu nam je naenkrat jasno, za kaj bi naj služil dunajski državni zbor. Za vodilne kroge in visoko vladno tako neprijetni vzrok odklonitve češkega deželnega zbora leži samo v tem, da v lepi češki deželi mogočna veja slovanskega naroda ne pripušča solncu nemške nacionalne prenapetosti, da bi vse obsevalo. In Nemci se naj vse povsod, in ne le na Kranjskem, Štajerskem in v Bukovini, temveč tudi na Češkem v vsakem oziru vedrih in veselih dni. Dunajski parlament bi naj igral ulogo vremenskega boga, in bi naj dovolil, da bi tam toča pobila, kjer to Nemci s svojo vladno tako zelo želijo. (Jako dobro!) Da, ko bi bila visoka vlada to, kar bi kot koalicijska vlada narodno tako raznobojne države morala biti, namreč narodnostno nepristranska, potem bi se ne lotila problema narodnostnega sporazuma s tako slabim razumevanjem, kakor to moramo sedaj opazati.

Da, narodni sporazum je gotovo potreben. Povsod je potreben, kjer stannjeta dva naroda v isti pokrajini ali deželi, povsod, in ne samo tam, kjer so Nemci v manjšini in kjer bi se naj pomaglo njihovim ekspanzivnostnim težnjam do večje moči.

Gotovo da je dunajski državni zbor edino poklican iskati temeljev narodnega sporazuma in jih določiti (čujte, čujte!) — pa to ne samo za Češko, (medklici) temveč tisti temelji morajo biti veljavni za vse dežele in vse narode. Kdor si je postavil cilj poštenega miru med avstrijskimi narodi, ta bo našel pri nas Slovencih vedno najlepše simpatije, kolikor možno obilo podpore — pa, poudarjam to, samo pod pogojem, da bo mir pošten in časten. Kar je za nemško manjšino na Češkem dobro, to mora biti samoobsebi umevno dobro in veljavno tudi za češko manjšino v Šleziji in slovensko na Štajerskem, Primorskem in Koroškem. (Pritrjevanje.)

Samo na takej splošno veljavnej podlagi je narodni sporazum med avstrijskimi narodi izpeljiv in je sploh mogoče neizmerno potrato duševnih in telesnih sil, katere požre sedaj narodnostni boj, napeljati na plodovitejša pota v blagor države in njenih narodov. Tista vlada, ki se bo pošteno trudila oživitviti smoter sporazuma med narodi, ne bo našla pri tem svojem stremljenju samo podpore onih, ki hočejo močno in cvetečo Avstrijo, ona bo tudi več storila za njen obstoj, notranje osredotočenje njenih sil in zunanjo moč države kakor vse njene prednice. Ona bo stvarnica nove mogočne in srečne Avstrije. (Živahno pritrjevanje in ploskanje.)

Državni zbor.

Dne 1. t. m. je prešla zbornica v podrobno ali specialno razpravo o državnem proračunu. Govorilo je več poslancev, med njimi treba posebno omeniti glavnega poročevalca dr. Steinwenderja in enega krščansko-socialnih voditeljev princa Liechtensteina. Dr. Steinwender (nemški nacionallec) je pokazal, koliko so vredne besede, ki jih ima včasih na ustih: ljudske koristi. Izjavil se je v svojem govoru proti znižanju davka na sladkor. Izrekel je poleg tega besede, ki

so vzbudile velikanski vihar v zbornici, češ da je gosposka zbornica enakovreden činitelj kakor od ljudstva izvoljena poslanska zbornica. Slabo je naletel celo pri nemških tovariših. Princ Liechtenstein je pa ponujal v svojem govoru nemškim nacionalcem ljubezen krščanskih socialcev, jim obetal, da bodo tudi „katoliški“ Nemci vedno nastopali proti Slovanom, in zahvaljeval se je „svobodomiselnim“ Nemcem, da puste klerikalcem po dragi volji gospodariti po Avstriji. „Svobodomiselni“ nemški junaki so lepo molčali.

V seji dne 2. t. m. je govoril ministerski predsednik baron Beck in naznačil nekako naloge, ki jih ima parlament še vršiti. Izrazil je željo, naj bi se še v tem zasedanju obravnavala rekrutna predloga za domobranstvo in pa predloga o davku na špirit. V jeseni bi pa prišla na vrsto postava glede živinskih kug, pogodba s Srbijo in drugimi balkanskimi državami, starostno zavarovanje. Naznanil je tudi, da bode nova jezikovna postava kmalu javnosti znana. Omenimo le, da je naznanil Beck ta zakon samo za Češko.

V seji dne 3. t. m. se je nadaljevala razprava o proračunu. Vendar se je govorilo večinoma o dogodkih na vseučiliščih, o skupnem nastopu nemških strank itd. Značilno je, da je v tej zopet vstal eden nemških krščanskih socialcev, Bielohlawek, ter je izjavil, da bodo nemški kršč. socialci stali vedno in povsod v bojnih vrstah proti Slovanom. — Dr. Šusteršič, pater Korošec in drugi pa bodo še vedno ljubimkovali z dr. Laegerjem.

Iz političnega sveta.

Znižanje davka na sladkor. Mladočeški klub je sklenil z vso odločnostjo nastopiti proti sklepu gosposke zbornice glede davka na sladkor in zahtevati znižanje tega davka.

Istrski deželni zbor je razpuščen in se bodo vršile v dogledni dobi volitve na podlagi novega volilnega reda.

Krvavi dogodki v Černjehovu na vzhodnem Gališkem. Žalosten dogodek se je zopet odigral med maloruskim narodom in poljskimi oblastmi na vzhodnem Gališkem. Neki deček je riharil v potoku; orožnik ga je aretiral. Mati je pa dečka iztrgala, zbežala z njim v vas in s kričanjem alarmirala vaščane. Kmetje so se zbrali okoli žene, da jo varujejo. Neki gozdar je ustrelil v zrak, da bi kmete prestrašil. Orožniki so mislili, da je ustrelil kdo iz gruč kmetov proti njim, ter so izstrelili 3 salve. Umrlo je 10, težko ranjenih je mnogo ljudi. Pogreb je bil velikanski. — Maloruski poslanci so spravili zadevo na razgovor v državnem zboru.

Novi šolski zakon na Ogrskem. Naučni minister Apponyi je dne 1. t. m. predložil ogrski zbornici zakonski načrt o brezplačnem pouku na državnih šolah.

Volitve na Srbskem. Dne 1. t. m. so se vršile na Srbskem volitve v skupščino (državni zbor). Dobili so: radikalci (vladna stranka) 81, samostalci 46, nacionalci 16, naprednjaki 8 in socialisti 1 mandat. V osmih okrajih bodo nove volitve.

Štajerske novice.

Skrunilci in tatje osebne časti. V političnem boju se pripeti, da se kaka beseda ne dene na tehtnico in je žaljiva. Pošten človek pazi, da se to ne pripeti večkrat. Tudi uredniku političnega lista se zna zgoditi enako. A pazil bo, da se ne zgodi večkrat. Kritika osebe in javnega delovanja posameznika in korporacij bodi samoobsebi umevno dovoljena in je celo potrebna. Velik razloček pa je med stvarno kritiko in osebnimi napadi, ki vsebujejo neresnico. Če se zgodi to enkrat, človek prizanese. Ali če se godi to sistematično teden na teden, mesec za mesecem, če je videti, da izvira blatenje političnega nasprotnika iz gotovega načrta, postaja stvar drugačna. Ta sistem je bil upeljan pod bivšim urednikom „Slov. Gosp.“ Leskovarjem, (ki je bil seveda le slepo orožje mariborskih duhovnikov!) in se je začel uveljavljati po kratkem presledku tudi že pod novim uredni-

štvom. Bivši urednik si je nakopal zaradi častikraja okoli 10 porotnih pravn — in se jih zdaj milo prosi skuša otresati. V zadnji števec „Slov. Gosp.“ je moral priobčiti že par izjav, v katerih očitno priznava, da je kradel čast in poštenje političnim nasprotnikom. To je seveda le mali odlomek iz celega registra enakih grehov pod njegovim uredništvom, ker so naši somišljeniki bili silno popustljivi. Vendar pa jasno osvetljujejo naš položaj, v katerem se častikraja od strani klerikalcev smatra za šport in vsakdanji kruh!

„Smrkolini“ in „stekli psi“. Daleč smo prišli! Globoko je padla že naša javna morala! Dokazali smo v zadnji številki v uvodnem članku, kako breznačelen, nizkoten, barbarski boj vodijo matadorji lažikmečke zveze nasproti vsakomur, ki jim k vsaki besedi ne prikima. V tem ostudnem boju se poslužujejo slučajev, ki jih drzno zavijejo v kopreno laži, češ, saj naše ljudstvo nam bo itak verjelo, mi pa vzamemo tem „prokletim liberalcem“ zopet nekaj ugleda in zaupanja. In tako so se zadnji čas z vso njim lastno perfidijo spravili na našo visokošolsko mladino, ki tvori kvas bodoče inteligence. Lažejo o njej, da je v Gradcu nastopila ta mladina skupno z nemškimi burši proti kmetom, ki jih je hujskajoči Hagenhofer zapeljal. Dokazano je, da je to laž, in vendar zadnji Gospodar zopet vedoma in hote laže, samo da ubije v narodu spoštovanje do mladine. Celó tako daleč gre, da imenuje naše visokošolce, ki se trudijo marsikateri bridko in težko za svoj bodoči poklic, da bi kdaj narodu koristili, imenuje te — „smrkoline“ Slovenska mladina si bo to zapomnila in bo stoterno poplačala — na to se zanašamo! — patru Korošcu in njegovim pandurjem to nečuvno žalitev! — Pri vseh drugih narodih se skušajo ustvariti med strankami znosni odnosi, da se v gotovih vprašanjih nastopa skupno. Baš pred par dnevi je v parlamentu en najzagrizenejših nemških klerikalcev vkljub vsem političnim nasprotstvom ponudil roko v spravo nemškim nacionalcem — zoper Slované. Tudi mi stremimo za znosnostjo. Skušamo se ogniti, kjer le mogoče, dejanjem, ki bi onemogočila skupno postopanje v narodnih vprašanjih s klerikalci. Ne tako oni. Karkoli podvzamemo ali nasvetujemo, za vse žanjemo ali molk ali pa posmeh in zasramovanje. Vrhunec politične sirovosti pa je vsekakor dosežen, če se ščuje na političnega nasprotnika kakor na stekliša. — In to je storil „Slovenski Gospodar“ neštetokrat, in posebno zopet v zadnji številki, kjer pravi, da „liberalca in liberalnih listov se moramo ogibati kakor steklega psa.“ — Gospoda! „Smrkolini“ in „stekli psi“ bodo še imeli besedo.

Zvezo slovenske mladine snuje zopet dr. Korošec. Pravimo zopet: Zgodilo se je namreč, da je mož že svoj čas sedel na lovorikah mladeniške organizacije, ko je še ljudstvo mislilo, da res dobro misli svojemu narodu in da hoče z mladeniškiimi družbami in zvezami buditi in držati narodno zavest na površju. Pozneje pa so prišli ljudje do prepričanja, da je zasledoval pater Korošec s snovanjem teh družb le svoje strankarske cilje in zato so mu najboljši mladeniči obrnili hrbet. Sedaj se je spet partu Korošca storilo milo po mladini. Vidi, da bode stari zarod, ki je danes še po večini njegov, kmalu šel v pokoj, vidi, da je mladina po večini vendar že precej samostojno misleča, — in zdi se mu, da bi se znala kedaj začeti tla pod njegovimi nogami izpodmikati in da bi ne bilo nič s „kapitulacijo“ narodne stranke pred patrom Koroščem. Zato si hoče zopet mladino privezati nase. Zato sklicuje na 8. t. m. v Ljutomer ustanovni shod „zveze slovenske mladine“. In zdi se nam tudi še celo, da ima mož neke druge lepe namene. Kako vendar, da sklicuje ta ustanovni shod na mejo, zakaj ne v središče, morda v Maribor? Zakaj ravno v Ljutomer? Slutimo, da bo ta zveza slovenske mladine agitacijska armada za Koroščev mandat, če bo, kakor pravijo duhovniki v ormoškem okraju, tam kandidiral. — Naj bo kakorkoli, mi ne podcenjujemo dejstva, da skuša pater Korošec zbirati svojo armado na vseh koncih in krajih, in kličemo danes ponovno našemu učiteljstvu: ne izpusťte izpred oči mladine, ki jo izpusťte iz šole, bodite jim tudi po šolski dobi dobri prijatelji in svetovalci in duševni vodniki! Mladina je naša bodočnost!

Zakaj peša vera ali kako se ima naše dobro ljudstvo za norca. Poroča se nam: Dne 18. maja je imela menda cela dekanija „Dravsko polje“ „jubilejno procesijo“ na Črno goro pri Ptuj. V

nedeljo prej se je v cerkvah opisovalo važnost te procesije, s katero so bili tudi v zvezi popolni odpustki, ter se je na koncu ljudi rotilo, naj ne gredo po končanem cerkvenem opravilu v nikako krčmo, češ, da ne bodo imeli brezverci ali liberalci (!) povoda zabavljati o zlorabi te prireditve. In pobožni verniki so se po veliki večini držali te prepovedi. Človek bi pa mislil, kar velja za priproste ljudi, bo veljalo tudi za duhovne posode. Ne tako! Samo da ste videli gospode, kako so sladkuginjeni zapuščali gorski farovž. In ne dovolj! Peljali so se še v drug farovž, katerega kleti shranjujejo dobrega ljutomercana! Bila Vam je to židana volja. Petje se je razlegalo daleč naokrog. Kmetje pa so z glavami zmajevali in se čudili: nam pravijo, da moramo zaradi „liberalcev“ biti brez veselja, oni pa jim mirno dajejo povod za zabavljanje. — Tako vodi duhovščina sama naše ljudstvo sama do točke: vera peša...

Narodnjaštva nas hočejo učiti ljudje Koroškevega in Benkovičevega kalibra, ki sta tako „odločna“ čuvaja pravic slovenskega jezika, da vse vloge na okr. glavarstva pišeta dosledno nemški — in tako naravnost zasmehovalno bijeta v obraz tistim posameznikom in občinam, ki se z okr. glavarstvi morajo pretepati za pravice slovenskega jezika. Taki ljudje ne bodo sodili naše narodnosti.

Osmi zakrament. Ker se je vrnila v predzadnji številki „Nar. Lista“ v dopisu iz Dola pomota, da je stalo „osmi“ namesto „sedmi“ zakrament, hoče biti „Gospodar“ „šaljiv“ in pravi, da je Špindler izmislil osmi zakrament. Ne, on nima povoda na kak osmi zakrament misliti, pač pa bode moral kmalu gospod Bog pridjati k svojim desetim zapovedim še enajsto, ker je raznim kaplanom in župnikom deveta božja zapoved premalo — odnosno sploh zanje ne eksistira. To bo skoro bolj primerno!

„Domoljub“ in „Slov. Gospodar“. List „Domoljub“ je na Kranjskem tisto, kakor je pri nas „Slov. Gospodar“. Dne 21. maja t. l. je pisal ta kranjski list o živinskih cenah takole: „Srbska meja je zaprta in vendar gre cena živini navzdol. Dokler je bila odprta, se je cena polagoma dvigala; zdaj pa za kmeta od junija lanskega leta redno pada.“ Nato pravi, da padanju in vzdiganju cen ni kriva srbska meja, ampak veliki živinski prekupci, ki znižajo ceno, kadar pride veliko živine na dunajski sejem. Potem pa cene vzdignejo in to živino drago prodajo. — Radovedni smo, kaj bo rekel dr. Korošec svojem kranjskemu bratcu, ker je Korošček „Slov. Gospodar“ s srbsko mejo in ceno živine že toliko časa ubijal poslanca gosp. Robleka. Dr. Korošec bo že moral dati strog ukaz, da ne bodo vsaj njegovi duševni bratci tako neusmiljeno razkrivali njegovih laži.

Iz Celja. (Davčni in poštni urad.) Govori se, da je naš gospod davčni upravitelj pravičen in energičen državni uradnik. Nočemo oprekati, toda opozarjamo ga, da so v Celju nastavljeni uradniki, ki niti toliko niso večši slovenščine, da bi izpolnili golico najnavadnejše pobotnice. — Pri tem poslu in pri občevarju s slov. strankami jim mora pomagati slovenski kolega, stranka pa mora čakati, da se „gospodje pomenijo“, ali pa celo oditi, ne da bi opravila svoj posel. — Kar bi se lahko opravilo v petih minutah, če bi bil uradnik večš slovenščine, traja v podobnem slučaju četrt ure in še dalje. — Čas je drag in tudi mi Slovenci ga ne maramo po nepotrebnem zgubivati. Zato apelujemo na našega pravičnega in energičnega gospoda davčnega upravitelja, da odstrani ta veliki nedostatek, ki ovira hitro in redno uradovanje v davčnem uradu. Visoko vlado pa pozivamo, naj nam ne vsiljuje nemških uradnikov in naj varuje njih ugled; ker pravičnemu in nepristranskemu uradniku mora biti neznosno se pustiti osmešiti od občinstva, ker ni večš njegovega jezika niti v govoru, še manj v pisavi. Naše občinstvo pa pozivljemo, naj odklanja vsako nemško listino od strani davčnih uradov, ker jih ni dolžno sprejemati. — Enake pritožbe nam prihajajo redno tudi iz poštne urada. Na mesta, kjer je nujna in izključna potreba, da razume uradnik ali uradnica slovenski, daja poštno upraviteljstvo ljudi, ki nič ali pa le napol razumejo našega človeka. Tako pri predalu, kjer se n. pr. prodajajo poštne tiskovine, dalje tam, kjer se sprejema in oddaja denar. Kako pa vraga pride naš človek do tega, da bi se moral z uradnikom, ki je mnogokrat prekomoden, še večkrat pa prezagrizen, da bi govoril slovenski, dogovarjati potom sodnih slug itd. Če ne bo

v tem oziru pri naši davkariji in naši pošti kmalu nastal red, bomo napeli druge strune, in gotovo ne v našo škodo.

Iz sodnijske službe. Sodna tajnika dr. Janežič in Detitscheg v Mariboru sta imenovana za deželnosodna svetnika za Maribor; deželnosodna svetnika sta postala okrajna sodnika Wagner v Laškem in dr. Glas v Ptuj. Sodna tajnika dr. Reisen iz Slov. Bistrice in Zdolšek iz Gornjega grada sta premeščena v Maribor. Sodni pristav v Št. Lenartu v Slov. Gorici je postal dr. Ilanig. Okrajni sodnik v Šmohoru na Koroškem je postal dr. Watzulik iz Ptuja. Sodni pristav dr. Hrašovec iz Maribora je imenovan sodnim tajnikom za Novo mesto. Za sodne pristave so imenovani: dr. Mathiaschitsch za Slov. Bistrico, dr. Kalan za Ribnico, dr. Fischer za Ptuj, dr. Bauer za Ptui, Sernec za Gornjigrad. — Državni pravdnik v Novem mestu (Kranjsko) je postal dr. Rogina iz Ljubljane.

„Pavluša“. Razposlali smo te dni vso zalogo Da pokrijemo naše stroške, prosimo vse one cenj. gospode, ki so knjižico sprejeli, naj nam nakažejo po pridejanih položnicah malenkostno svotico po 50 vinarjev.

Gornjigrad. Ker je g. Janez Matjaž odložil svoj mandat kot ud okrajnega zastopa gornjegrajskega, se vrši dne 17. julija dopolnilna volitev v skupini veleposestva na njegovo mesto.

Zidanost. V nedeljo dne 31. majnika t. l. se je vršil v Radečah pri Zidanem mostu javni ljudski shod „krščansko socijalnih železničarjev“. Kaj nas neki ta shod briga, bode marsikdo vprašal. Shod sta sklicala poslanca dr. Benkovič in Gostinčar skupno z loškim in radeškim župnikom. Mimogrede povedano: bili so vsled zmedenosti (ali je to strah naredil?) teh rešiteljev našega delavstva naznanjeni na pol. oblasti sledeči shodi: 1. javen ljudski shod, 2. javen društveni shod, 3. brzojavno naznanjen shod po § 2. in to od poslanca g. dr. Benkoviča!! Posebej je bilo še izdanih dvoje vabil na ustanovni shod, eno po § 2, eno brez tega nesrečnega paragrafa! Ni naš namen popisovati, kako se je shod vršil, omenjeno bodi samo, da je moral navzoči vladni komisar shod zaključiti, in da so ljudje po shodu govorili: na, takega teatra pa še ni bilo v Radečah. S tem bodi o tem shodu povedano vse, ter preidemo k oni točki, katera tudi nas briga. O tem prihodnjič!

Namestniškim svetnikom je imenovan celjski okrajni glavar g. Marino baron Müller-Hörnstein.

Samomor. Dne 2. t. m. so našli na bregu Hudinje posestnika Blaža Gruleca mrtvega. Z britvo si je prerezal žile.

Promocija. Jutri dne 5. junija 1908. bode na vsenčilišču v Gradcu promoviran doktorjem prava g. Fran Kovča, pravni praktikant v Celju.

Premiranje in licenciranje plemenskih bikov muredolskega plemena za okraj Šmarje vrši se v soboto, dne 13. junija t. l. ob 8. uri zjutraj na sejmišču v Šmarju.

Žiče pri Konjicah. Občinski odbor v Žičah je v svoji seji dne 29. aprila 1908. enoglasno izvolil za častnega občana g. nadučitelja Antona Eberla, po njegovem 50 letnem službovanju v priznanje njegovih velikih zaslug za povzdigo in napredek šole, za delovanje pri občini, ubožnem in sirotinskem zakladu v Žičah.

V spomin Romanu Trstenjaku. Velecenjeni rodoljubi v Št. Lenartu v Slov. Gor. so poslali Podravskega podružnici slov. planinskega društva 200 kron kot prispevek za stavbo Ruške koče z namenom, da se pri njej nekaj napravi, kar bo spominjalo na nepozabljivega Romana Trstenjaka, ki je bil tudi večleten zvest ud omenjenega društva. Za ta velikodušni dar se vodstvo iskreno zahvaljuje p. t. darovalcem, osobito g. dr. Milanu Gorišeknu, ki je omenjeno svoto nabral. — Da se ustreže želji plemenitih darovalcev, je sklenil odbor izboren studenec nad cerkvijo Sv. Aneha primerno in okusno obzidati ter na njem napraviti napis: „Romanov studenec“, v večni spomin jeklenoznačajnemu, zvestemu sinu majke Slovenije gospodu Romanu Trstenjaku, bivšemu sodnemu pristavu v Št. Lenartu.

Moška in ženska podružnica Ciril-Methodove družbe v Celju priredita v nedeljo dne 5. julija veliko ljudsko veselico v celjski okolici. Narodna društva se prosijo, da se pri svojih prireditvah ozirajo na ta dan.

V Mariboru se je v grajskem gozdu obesil 63 letni postrežček Franc Kosi.

Štajerski deželni zbor bo sklican baje šele v drugi polovici septembra.

Koncert v Skalni kleti. Minolo nedeljo je koncertirala šentpavelska godba v Skalni kleti v Celju. Godba, sestojeca iz samih kmečkih fantov pod izvrstnim vodstvom g. učitelja Schmidta, je izvajala posamezne točke jako lepo ob splošnem odobravanju navzočih. Obisk je bil slab. Gotovi gospodje v Celju javkajo ob vsaki priliki in nepriliki o propadu družabnega življenja med celjskimi Slovenci, o pomanjkanju družabnega duha itd., če pa je kaka boljša prireditev, se pa vsedejo doma v zapeček, češ, bo že drugih dovolj. Žalostno, a resnično, in značilno za celjsko Slovenstvo. Drugim je pa seveda družba v Skalni kleti — prenizka.

Toplo je; med ženskim spolom sem bil in tam je toplota doma. Tako je, — kakor poroča „Domovina“ — pričel svoj „govor“ na shodu lažikmečke zveze v Gornjemgradu naš slavni poslanec Terglav. Brez komentarja!

Novaštifta pri Gornjemgradu. Poroča se, pa dobijo Novoštiftčani po posredovanju poslanca Jezovnika svoj poštni urad.

Gornjigrad. V „Slov. Gosp.“ je v zadnji številki moral prineseti bivši njegov urednik Ferdo Leskovar izjavo, da je lažnjivo podtikal politično strankarstvo in osebno sebičnost gg. Franc Kocbeku in Josipu Zdolšku v zadevi snovanja pašniške zadrge. — Lepo spričevalo!

Zadreška podružnica c. kr. kmetijske družbe se je ustanovila dne 24. t. m. Njen delokrog se je omejil na občine Novaštifta, Gornjigrad, Bočna in Kokarje. Sedež je v Gornjemgradu. Načelnikom je izvoljen g. Anton Kolenc v Gornjemgradu. — Zborovanja so se udeležili najboljši kmetje obeh strank. To jamči za uspešno delo na gospodarskem polju. — Obširno poročilo še prinesemo.

Zopet uljudno vprašanje. Iz krogov občinstva se nam piše: Kako je to mogoče, da pride v tobačno prodajalno Narodnega doma v Celju viset plakat za „Liedertafel im deutscher Hause“?

Stalni odjemalec.

Slovenski trgovci in — stanovska organizacija. Minolo nedeljo je priredilo graško trgovsko društvo „Bund der Kaufleute“ zborovanje v Celju. To ni nič hudega. K temu zborovanju je prišlo izredno lepo število slovenskih trgovcev, posebno iz savinjske doline. Tudi to bi ne bilo nič hudega, ko bi Bund ne bil zagrizeno nemško-nacionalno društvo. — A sramotno in grdo je, da tistih slovenskih trgovcev, ki so se udeležili tega zborovanja, še nismo videli na zborih slovenskega trgovskega društva v Celju. Na zadnjem občnem zboru tega društva — kje pa so bili ti možje, ki so zdaj tako polnoštevilno prišli na zborovanje nemškega društva? Gospoda, več smisla za podrobno narodno delo je treba, in k temu spada tudi stanovska organizacija trgovstva iste narodnosti. Ojačite to organizacijo s članstvom in z delom v organizaciji, in nudita Vam bo sčasoma iste ugodnosti, kakor katerakoli druga. Lepe pa ni, se oklepati tujega in zaničevati svoje.

Bojno duhovniško posojilnico so ustanovili zdaj tudi v Mozirju. 30 let že lepo deluje tam gornjesavinjska posojilnica in ljudstvo je bile ž njo zadovoljno. Toda kapitalisti à la Cesar in drugi so na komando kaplana čutili potrebo nove posojilnice in tako je morala nastati. Razdor na gospodarskem polju je vedno večji in vedno večja postaja nevarnost, da bo slovenski narod na tem razdoru gineval, namesto da bi se jačil. Pa kaj to duhovniškemu generalnemu štabu?! Da je le on na konju!

V pokoj je stopil g. Srečko Stegnar, učitelj v moški kaznilnici v Mariboru. Služboval je 45 let. Mož je splošno priljubljen.

Novo cerkev na Teharjih je blagoslovil knezoškof v torek dne 2. t. m. — Stavba je stala 180.500 kron.

„Pijani razgrajči“. Ta preljubzniv naslov je dal „Slov. Gospodar“ somišljenikom narodne stranke v Št. Pavlu, Grajski vasi in Prekopi. Le potrpljenje! Ti „pijani razgrajči“ Vam bodo psovanje še poplačali.

Odlikovanje. Cesar je podaril štaj. dež. šol. skemu nadzorniku g. Petru Končniku red železne krone III. razreda.

Slovenska Bistrica. Kovača Martina Knapa je sunil konj na paši tako silno v rebra, da se je Knap na mestu mrtev zgrudil. Hotel je konja samo nekoliko pogladiti.

Iz poštne službe. — Poštna asistenta Jožef Grünbaum v Št. Vidu na Koroškem in Ivan Vračko v Knitelfeldu sta premeščena vsled lastne prošnje v Maribor.

LISTEK.

Hrošč in njegova družba.

Spisal Stanko Svetina.

Prostran je bil gozd, ves z zelenjem pokrit, z mladim in svežim zelenjem. Sama vitka drevesa je imel: bile so večinoma bukve, le nekaj gabrov in topolov je bilo pomešanih med njimi. Vsak, kdor je šel mimo gozda, je občudoval veličastno rast mladih dreves. „Ta gozd je nekaj vreden“, je pomislil in se je ohladil v senci, če mu je bilo vroče.

Mirno je živel gozd, redke so bile nevihte in samo enkrat je podrla strela visoko bukev.

Prišla pa je nenadoma velika nesreča nad mirni, v zadovoljstvu in blagostanju živeči gozd. Vzrok nesreči je bil hrošč.

Hrošč je bil slab, ko se je narodil. Imel je majhen trebuh, zelo drobno glavo in upala lica. Oblečen je bil ves v črno, kakor tudi njegova mnogobrojna družina. Komaj je priril iz zemlje, že mu je zadišalo obširnega gozda sveže zelenje. Pogledal je na svoj trebuh in tudi na suha in šibka stegna se je ozrl.

„Čas je, da začnemo“, je rekel in je pomignil svoji obilni družbi, ki je bila ravno tako mršava kot on. „Poglejte ta zeleni gozd, bratje! Ali naj še čakamo, ko smo lačni in brez moči?! Ali naj poginemo, ko smo se ravnokar narodili in zagledali božji svet? Kdo bi ne živel rad, ko je življenje pred njim, življenje, ki obeta vse, samo truda ne, trpljenja in žalostnih ur! Kakor imamo sedaj upale trebuhe, zredijo se nam, da bo veselje. To se pravi, če boste znali dobro ravnati. Ta gozd je kot nalašč za nas, dvignimo se!“

Zabrnelo je v zraku, velikanska množina črnih hroščev je letela s svojim poglavarjem na čelu proti zelenemu gozdu in je sedla na listje in jih začela griziti.

Osupnil je gozd, ker ni poznal teh gostov in ni vedel za njih namene. „Prišli so in odidejo“, si je mislil in ni slutil ničesar v svoji preprostosti.

Hrošči pa niso odšli, ampak so žrli z velikim apetitom sočnate liste. Žrli so jih ves dan neprenehoma, niso se ustavili do večera in ko je nastopila noč, so ostali na njih. Ravno tako je bilo drugi dan in tretji, cel mesec. Precej velik del gozda je bil že vničen, oskubena so stala drevesa, a gozd ni spregovoril trde besede, trpel je mirno in udano. Čudno pa je bilo: trpel je, a zavedal se ni, da trpi.

Tako so postali hrošči s svojim vodnikom vladarji gozdu. Zredili so se jim trebuh, kakor je napovedal glavkar. Postali so res čudne postave: Glave niso imele več tiste oblike kot prej: zgoraj so bile ozke, spodaj zelo široke, na tak način kot bruške. Oči so gledale nekako zapovedujoče in osorno. Takih glav pa niso imeli vsi hrošči, le nekateri. Drugi so imeli na primer drugačne: glava je bila podobna jabolku, lica nenavadno debela, debela tako, da so se komaj opazile male oči v tolšči. Trebuhe so imeli vsi velikanske po dolžini in širini, noge debele kot stope. Toda vkljub svoji debelosti so žrli še vedno naprej. Gozd je trpel, a zavedal se ni, da trpi...

Mlajši hrošči so se odlikovali najbolj s svojo požrešnostjo. Hrustali so neumorno, včasih celo ponoči.

Pogledal si na veje: vse oskubeno — do pičice. In tam naprej: hrošč poglavar na listih in vsa njegova debela družba. — In mlajši hrošči: „Glej, poglavar, veliko smo požrli, ravnali smo se po tvojem nasvetu, poskrbi in oddeli nam posebno stran gozda, da bomo tam v miru hrustali!“

In poglavar je bil dobra duša in jih je takoj poslal na posamezne prostore. Imel je namreč veliko pravico, odmerjene dele gozda podeljevati mlajšim, ki so točno spolnjevali njegove ukaze in zapovedi.

Hrošč poglavar je sedel po kosilu v svoji sobi na divanu, pušil je drago smodko in bral časopise. Nemiren je bil, pa ne da bi ga kaj jezilo — nasprotno: velika radost mu je odsevala iz obraza.

Odložil je na mizo časopis, ki ga je imel ravnokar v roki in se je stegnil podolgem po divanu.

„Ampak ta gozd, ta neumni gozd!“ je vzkliknil veselo in je otresel pepel s smodke. „Tako nam je vdan, da delamo z njim, kar hočemo. Ako

mu rečem: „Gozd, prikloni se devetkrat in mi poljubi roko!“ bi natanko izpolnil zapoved in v čast si bo štel, da mi jo je poljubil.“

Potrkalo je na vrata. „Dalje!“ je zaklical debeli poglavar hroščev.

Mirnih korakov je stopil predenj mlad, suh hrošč.

„No, kaj pa ti?“ ga je vprašal poglavar in je pokimal z glavo.

„Vaša Visokost, prišel sem Vam povedat, da se ne ravnam po vaših ukazih in da se tudi naprej ne bom ravnal.“

Poglavar je izbulil oči in je jezno vrgel ostanek smodke v pepelnik. „In zakaj ne?“ ga je vprašal po daljšem presledku z osornim glasom.

„Vaša Visokost! Meni ne dopušča vest, da bi delal z gozdom tako kot moji tovariši. Zakaj tudi gozd ima svoje pravice, ki mu jih ne smemo kratiti. Pomislite malo, prosim Vas! Ves je že gol in opustošen, usmiljenja vreden. Čemu ga izrabljate, ko ga Vam ni treba? Imate vsega dovolj, a ni vam še zadosti. Gozd pa umira in je brez moči. Povem Vam še enkrat, Visokost! Nikoli nisem izpolnjeval Vaših ukazov in jih tudi ne bom. To zahteva poštenost!“

„A tako! Sedaj pa glej, da kolikor mogoče hitro izgineš iz sobe, ti lopov! Sram me je, da si hrošč, res. V katerem oddelku gozda si že? A, saj vem, v devetnajstem. Da veš: Pri tej priči te izključim iz naše družbe in od danes naprej nisi več tam! Marši!“

Mladi, suhi hrošč je odšel mirnih in ponosnih korakov, kakor je bil prišel.

Poglavar je ostal sam. Jezno je hodil gorindol po sobi, nekoliko sključen, roke na hrbtu.

„Ti prokleti smrkavec, kako ti je javkal tu! Tudi gozd ima svoje pravice... ne dopušča mi vest... čemu ga izrabljati, ko ga vam ni treba, je klobasal. Kdor je neumen, naj bo neumen vse svoje življenje in tudi pogine naj v neumnosti! Kaj naj mi sami, v svojo škodo, zbudimo gozd iz zabitosti?! In pa vest! Kaj pa nam je vest, hm, kaj? Imamo jo na vajetih, kot konja. Če nas kaj vznemirja in je nagajiva, potegnemo za vajeti in konjiček je zopet poslušen in ne brca več. Ta bi bila lepa, da bi se ukvarjali še s takimi neumnostmi, kakor sta vest in pravica in poštenost! — Devetnajsti oddelek se mi je zdel že prej malo sumljiv. Nič glasu ni bilo od tam, vse tiho in mirno. Takoj grem pogledat ono stran gozda in jutri pošljem tja drugega hrošča, ki bo pa moral biti drugačnih mislij, kot prejšnji. Bogve kakšne zmede mi je morda tam napravil, ta paglavec!“

Solnce je stalo visoko in obsevalo njegov tolsti obraz, ko je stal na pragu svoje palače. Pretegnil se je, zamižal je malo in je odšel.

Na severni strani gozda se je razprostiral devetnajsti oddelek in hrošč je šele po dolgem času prišel na mesto. Krasne, zelene bukve so stale ponosno pokonci, niti eden list ni bil objeden, vse so bile čvrste in zdrave.

„Torej tukaj je bil oni, ki ima vest in ki je rekel, da ima tudi gozd svoje pravice. No, saj se pozna: drevesom na listju, njemu na trebuhu in na upalih licih. Naj le naprej prodaja svojo neumnost! Bom sam tukaj začel svoje delovanje.“

In se je obesil na velik list bližnje bukve. Toda čudo! Drevo se je močno streslo in hrošč je padel skoro na tla. Sedel je na drugo drevo in na tretje, pa povsod isto.

„To je napravil oni prokleti!...“ je še rekel, ozrl se je zaničljivo na drevesa in je zavil proti domu.

Še stoji gozd in še so črni hrošči na drevju. Toda od takas, ko je poglavar hroščev sramotno pobegnil domov, se zdi, da se drevesa šušče pomenujejo in skrivnostno stikajo glave. Prišlo bo do resne in odločilne besede, ki jo bo izrekel ves gozd: „Nič več mi ne bodeš gospodaril, hrošč! Upal bo trebuh tebi in tvoji obilni družbi. Prišel je čas, da se otresem zajedavca, ki se mi je zaril v meso in me hotel uničiti. Nihče te ni klical, pojdi, odkoder si prišel!“

In tačas se bodo drevesa tako močno tresla, da bodo popadali vsi hrošči na tla. Tam bodo poginili in s svojimi telesi pognojili zemljo in drevesa bodo potem veliko lepše rastle.

Dopisi.

Šmartno v Rožni dolini. Dne 21. t. m. se je vršila pri sodnji v Celju obravnava zoper tiste „farane“, ki so svoječasnno, kakor smo poročali, „tožili“ tukajšnje učiteljstvo na okrajni šolski svet. Izid je bil sledeči: dva „farana“, katera sta pritožbo v pijanosti podpisala, misleč, da bode ta dobivala „Naš Dom“, sta obsojena na 4 dni zavora s postom, Pohorčkina rejenka Liza Reher, ki je pritožbo na komando in navodilo nekoga pisala, je obsojena na 8 dni strogega zavora s postom. Žalostno pri tem dejstvu je to, da so vsi trije nedolžne žrtve klerikalne gonje in Liza Rehar bode imela čas v zaporu preklinjati tisti nesrečni trenutek, ko ji je nekdo predložil brezmejne lumparije in laži, da jih je spravila v javnost samo zato, da bi si dotično človeče utešilo črno maščevalnost in moglo reči predsvetom: glejte, kako nedolžne ovčke smo, hudobni svet nas pa preganja. Pripomnimo samo še to brez vsake opazke, da se je to delo samaritanske usmiljenosti skovalo v gostilni pri Pohorčki, kjer je kaplan Kovačič vsakdanji gost.

Dramlje. Na praznik vnebohoda sem bil pri sv. opravilu v Dramljah, ker sem bil slučajno na obisku pri sorodnikih.

Priliko sem imel biti že večkrat po drugih farah pri pridigah; pa takšnih političnih pridig, kakor sem jo slišal ta dan v Dramljah, ni menda v celi škofiji.

Tamošnji župnik, kateri sliši na ime Ogrižek, je prinesel na prižnico knjige o volilni postavi, postave o škofovih naredbah in pa „Narodni list“. Začel je govoriti o volilni postavi, katera da je od cesarja izdana, da imajo duhovniki tudi volilno pravico, ter se je celo pohvalil: Jaz pa imam šest glasov, tako da lahko šestkrat volim, kar drugi nobeden ne, in kdor mi to brani, je proti veri. O postavi škofovi je pa bral in zatrdjeval, da ima le on pravico kaj ukreniti o cerkvenem premoženju, ter da mu nihče nima pravico kaj ugovarjati, kakor se mu je že zgodilo, k večjemu cerkveni ključar (katerega si pa sam izvoli.)

Nazadnje je pa začel brati iz „Narodnega lista“ članek o romanju v Lurd, ter je „dokazoval“, da ta list taji čudeže in vse resnice, kar je pa vse dokazano, ter da je strašno proti veri. Bila je cela pridiga samo politika.

Prišlo mi je na misel: Ko bi danes prišel Kristus na svet, bi vzel v roke ne bič, ampak debelo vrv, ter bi nagnal takšne politikujoče duhovnike iz hiše božje, kakor nekdanji židovske iz tempeljne, in med prvimi bi bil gotovo Ogrižek.

Po opravilu so se pogovarjali Drameljčani, da župnik ni imel pri večernicah še nobenega krščanskega nauka, odkar je v Dramljah, šolarjev pa tudi ni naučil molitev, da bi molili pri šolarški maši.

Kaj poreče neki na vse to naš vladika v Mariboru?

Iz Polenškaka. V nedeljo 24. majnika je imela K. Z. na Polenškaku zborovanje v stari šoli. Maršal Korošec se je seveda spomnil Kukovca kot generala iz Čelja in liberalnih učiteljev kot stebra stranke. Najbolj se je repenčil neki Meško. Njegov hujskajoči govor še „zvezarjem“ ni bil po volji. Če bo ta mož poslanec, nastopijo za štajerske Slovence zlati časi, ker bo imel ugled, samo kakšen. Potem bomo peli s Kossekim: Vse doseže kar mu drago, vse doseže Meško naš. G. Korošca bi pa spomnil, naj drugič na shodih pove kmetom, da fajmoštri, kaplani itd. ne zahtevajo za svoja opravila manj pristojbin kot nekdanj, ampak vedno več, menda vsled splošne draginje. Zraven jim je pa še država dala. Potem ne bo vedel samo za uradnike in posebno učitelje, ki „s svojimi mastnimi plačami silijo vedno višje“.

K temu je še bolj upravičen, ker „Kmečka zveza ni stranka duhovnikov, saj ima 19 kmečkih odbornikov in 1 duhovnika.“ Pa to je le mnenje Korošca, ne naše.

Zavrč. Zavrčki revnodušni pridigar se v „Slov. Gosp.“ šopiri, da ima kmečka zveza v Zavrču grozovito moč. Na shod narodne stranke pa ni mogel pripeljati niti enega kmeta, temveč prignal je kakih pet mlečnozobih fantalinov zajčje hrabrosti, koje je pred kratkim Zavrčki Brenner vse skupaj zmetal iz gostilne, da so podplate kazali in še huje bežali nego zajci. Povem Vam, da tako obiskanega shoda, razun Plojevega, še in bilo na

Darujte za „Narodni sklad“!

Zavrču. Pri tem pa še treba pomisliti, da so nekateri pobalini na „višje“ povelje trgali lepake ni agitirali proti shodu. Če bodo fantiči še enkrat trgali lepake, jih bomo pa poslali ričet jest, da jih bodo malo olike naučili. V kratkem napravimo drug shod. Alarmirajte, g. pridigar, vse vaše preponižne sluge in videli bodete, da še babji jeziki vam ne bodo nič pomagali. Za danes naj zadostuje — prihodnjič pa, če g. frakar hočete, bodem natančneje opisoval kurje sledi od Vukove kleti do kaplanije.

Gospodarski paberki.

Znižanje davka na sladkor.

Ni še minulo pol leta, kar se je v državnem zboru razpravljalo vprašanje o znižanju sladkornega davka. Takrat so imeli razni vladni hlapci v obliki poslancev polna usta besed za ljudske koristi, in takrat je tudi vlada privolila, da se davek na sladkor zniža. Vsak ljudski prijatelj je gotovo ta korak z veseljem pozdravil, ker sladkor je danes gotovo eno najpotrebnejših živil vseh slojev prebivalstva.

Marsikdo se je morda takrat čudoma vprašal: kako je vendar to, da celo vlada v to privoli? Ni lažjega odgovora, kakor na to: nagodba z Ogrsko je baš takrat bila na površju javnega življenja, in vlada si je hotela pridobiti glasove. To se ji je tudi posrečilo.

Danes je nagodba pod streho — in že veje v vladnih krogih drug veter: v ponedeljek dne 25. maja se je bavila s vprašanjem znižanja sladkornega davka gosposka zbornica, kjer sede razni baroni in grofi in knezi in milijonarji, ki seveda morajo podpirati vlado, ker jih ona drži na površju. In ti mogotci so se na željo vlade izrekli proti znižanju tega davka, so se izrekli za to, da bi razni sladkorni baroni še nadalje smeli izsesavati naše ljudstvo. Vlada sama je naročila ta sklep, in gosposka zbornica, v kateri sede od nikogar voljeni ljudje samo vsled dolgega časa, ni imela nič nujnejšega, kakor napraviti pred vlado globok poklon in se izreči zoper svoječasni sklep državnega zbora, ki se je izrekel za znižanje davka na sladkor.

Upamo, da bo državni zbor s primerno oostrostjo zavrnil to vladno lakajstvo. Vsak pravi ljudski zastopnik si mora biti svest: davek na sladkor in s tem cena sladkorja se mora znižati.

Vinoreja na Štajerskem.

Štajerska stoji med vinskimi pokrajinami na 4. mestu. Imamo 34.057 ha vinogradov; od teh je prenovljenih šele 8.400 ha; treba bo še okoli 200 milijonov trsja za prenovljenje ostalih. Trsnice in posebej trsničarske zadrage bodo še torej leta in desetletja imele dela čez glavo.

Sedaj imamo na Štajerskem okoli 185 ha trsnic, ki dajejo na leto okoli 13 milijonov ameriških ključic, okoli 3 milijone amer. suhoceplencev in poldrug milijon amer. korenjakov. Po okroglem računu se bo moglo z domačimi trtami, t. j. v domačih trsnicah pridelanimi zasadi vse stare opustošene vinograde šele v 50. letih. Po okroglem računu je treba za zasad starih vinogradov še: v brežiškem političnem okraju 5 milijonov cepljenih trt (na 675 ha), v celjskem p. o. 27 milijonov ceplj. trt (na 3817 ha), v konjiškem p. o. 7 mil. (na 923 ha), v ljutomerskem p. o. 13 mil. (na 1.777 ha), v mariborskem p. o. 43 in pol mil. (na 6.195 ha), in v ptujskem p. o. 26 mil. (na 3.634 ha).

Trsničarske zadrage na Sp. Štajerskem.

V jeseni leta 1905. je bilo, ko se je ustanovila I. štajerska trsničarska zadruga pri Sv. Lovrencu v Sl. Goricah. Kmalu bode konec njenega drugega poslovnega leta. Bila je do pred kratkim edina v monarhiji. Uspehi, ki jih je dosegla, so ne le dokazali pravico njenega obstanka, ampak so tudi prepričali trsničarje v drugih krajih, da jo je vredno posnemati in tako so nastale v najnovejšem času nadaljne tri take zadrage in sicer pri Sv. Bolfanku blizu Središča, v Žetalah pri Rogatcu in v Ljutomeru.

Vse te trsničarske zadrage so vpisane zadrage z omejenim poročtvom. Vsaka zadruga šteje okoli 20—30 udov, ki volijo iz svoje srede načelstvo in nadzorstvo.

Zadrugarji so kmečki posestniki ali sini teh, ki imajo večje ali manjše trsnice. Trsje pridelujejo deloma za domačo rabo, v pretežni večini pa za prodajo.

To združenje naših kmečkih trsničarjev je vsekakor omene vreden pojav na našem sicer mladem, se šele razvijajočem nadenarnem zadržnem polju.

Ti mali trsničarji so postali potom zadrug deležni tistih ugodnosti, ki jih imajo drugače le velika podjetja. Pred temi imajo te zadrage celo to prednost, da jim je mogoče izkoristiti dobre lastnosti malega in velikega trsničarskega podjetja.

Trsničar, ki je izven zadruge, se mora sam brigati, kako in kam bo razpečal svoje blago. Da laže ustreže odjemalcem, mu je treba cepiti mnogo vrst na različne podlage. Sam si mora priskrbeti

različne potrebščine itd. Na vse zadnje pa je še čestokrat v skrbeh, bo li prodal svojo robo ali ne; posebno, ako ni že pri odjemalcih znan kot zanesljiv mož. Kakor vsepovsod, je tudi med trsničarji takih, kateri hrepenijo le po hipnem, kolikor mogoče velikem dobičku, ki pa ni vedno po poštenem potu dosegljiv. Ti nepoštenjakoviči podkopavajo zaupanje do malih, vestno delujočih trsničarjev. Da se slednji rešijo teh in drugih neznošnih razmer, so se zatekli k samopomoči, katero upajo doseči v združenju, in imajo popolnoma prav.

Pri združnem delovanju odpadejo vse hibe malega podjetja, ker se vse skupno kupuje in prodaje. Posameznim udom se olajša delo tudi s tem, da jim je cepiti samo eno, k večjemu dve vrsti. Umevno je, da se na ta način stroški pridelovanja znižajo. Čim manjši pa so pridelovalni stroški, tem cenejše se cepljeno trsje lahko odda in tem lažje se razpeča, ker ga v tem slučaju tudi manj imoviti posestniki kupujejo. Dokler je stal en cepljenec 24 v in več, so kmečki vinogradniki sadili večinoma divje korenjake, katere so cepili na zeleno in grobali. Sedaj pa, ko je dobiti suhoceplencev že po 14—16 v, se poslužujejo rajši teh; vsled tega raste število odjemalcev od dne do dne. Torej ne velike cene, ampak skrb, kako zmanjšati pridelovalne stroške in pa poštena, zanesljiva postrežba zasigurajo trsničarju dolgotrajen obstanek in povoljen uspeh, ter mu pripomorejo k dobremu imenu. Če bodo trsničarske zadrage vedno imele ta cilj pred očmi, bodo brezdvomno dosegle svoj namen.

Znižanje pridelovalnih stroškov bi se vsekakor doseglo tudi s siljenjem ali kaljenjem cepljenih ključic. Zakaj? Zato, ker je mogoče na ta način doseči do 80 in več odstotkov cepljenk prve kakovosti. Koga to vprašanje zanima, naj prebira št. 4., 5., 6. in 7. lanskega „Kmetovalca“ ali pa knjižico „Siljenje ali kaljenje ameriških ključev“, ki jo je izdala kmetijska družba kranjska in ki stane 50 v s poštnino vred.

Ako se je siljenje cepljenih ključev obneslo na Nižjeavstrijskem, Goriškem in Kranjskem, zakaj bi se ne obneslo i na Štajerskem?

Umevno je, da se posamezni kmečki trsničar težko odloči, postavi četudi najprimitivnejšo silnico, deloma ker se boji stroškov, deloma ker nima zaupanja v to šenjemu ne znano novotarijo. Potom zadrage bi se dala ta stvar lažje proučiti in vpeljati. Treba je le, da ena teh zadrug začne to misel uresničevati. — Sigurno ji bodo druge sledile.

Zapopadljivosti sicer našim trsničarjem ne manjka, pač pa nekoliko korajže, podjetnosti.

Da so trsničarske zadrage za naše vinstvo velevažnega pomena, stoji jasno na dlani. V podporo te trditve naj služi le dejstvo, da bodo že samo udje I. štajerske trsničarske zadrage pri Sv. Lovrencu v Slov. Goricah cepili letošnjo pomlad 1 milijon ključic. Oni, ki se bavijo s trsničarstvom so dosegli nov vir zaslužka, ki se v narodno gospodarskem oziru nikakor ne sme premalo ceniti in trsničarske zadrage so zagotovilo, da ta vir ne bode tako hitro usahnil, kakor bi bil sicer.

Te zadrage pa tudi brezdvomno vzbujajo in krepijo med kmečkim ljudstvom združno misel, kar je za naše kraje, kjer je združno življenje (izvzemši denarnih zadrug) še takorekoč v plenih, neprecenljive vrednosti. No in nazadnje pomagajo te zadrage vsaj vsaka v svojem okolišču reševati tudi posebno zadnji čas tako pereče vprašanje „Nazaj k rodni grudi“. Dobitek obetajoče trsničarstvo priklepa namreč kmečko mladež k domu in je že tudi privabilo nazaj marsikatero, ki je taval v tujini s trebuhom za kruhom. Saj je pa tudi to delo bolj prikladno za mladino. Stari in mladi si delijo dobiček; če se pa le ne sporazumejo, začnejo mladi na svojo roko. V demačiji ostanejo vendarle.

Trsničarske zadrage so zadrage najlažje vrste, ker se pri pravilnem vodstvu pri njih ni bati nikakoršne zgube. Strogo združno delovanje, oprezno kupčevanje, pošteno, zanesljivo postopanje napram odjemalcem in pa vzorno knjigovodstvo so seveda tudi, kakor pri vsaki drugi zadrugi, življenska potreba. Samoumevno je, da so pri ustanovitvi teh zadrug sodelovali strokovnjaki, ki izvršujejo v združnih okoliših potovalni ponk. Posebno izvanredno delavnost pri tem je razvijal g. Andrej Žmavc, sedaj inšpektor znane domene kneza Metternicha v Johannisbergu ob Reni. Zadrugarji in njih vodje pa si naj vztrajno prizadevajo, da bode rodilo to z dobrim namenom vsejano seme obilen sad, četudi bi bilo v dosego tega potrebno izločiti tu pa tam kako garjevo ovco.

Zupanc.

Uspešno škropljenje proti peronospori.*)

1. Peronospora se ne prikaže vsako leto ob istem času. Nekatero leto nastopi že meseca maja, nekatero šele septembra, kakor so pač pogoji za njeno rast: toplota in mokrota, združeni.

2. Peronospora ne napade samo listja, ampak tudi grozdje. Radi tega naj se gleda na to, da se tudi grozdje skrbno poškrpi.

3. Trosi (seme) od peronospore ostane jako dolgo kaljivo. Napačno je misliti, da se letos pe-

*) Članek nam je prišel žal za zadnjo številko prepozn!

ronospore ni treba bati, ker ni lani močno nastopila. Veliko vinorejcev se ravna po tem mnenju, ne škropijo o pravem času, in posledica je majhno slaba trgateg.

4. Premalo se upošteva, da škropljenje ne ozdravi od peronospore napadenih delov trsa, ampak škropljenje samo zabrani, da se peronospora na škropljenih trslih ne more razviti. Če se začne škropiti šele, ko je peronospora že videti, je že prepozno. Najbolj ugodni čas je zamujen, in posledica je zguba na premoženju.

Ker peronospora ne odmrje čez zimo, ampak samo čaka na ugodni trenutek, na „toploto združeno z mokroto“, da se hitro in močno razširi, zato naj velja za vsakega vinorejca kot glavno pravilo: Prvo škropljenje meseca maja, drugo prve dni junija, pozneje pa, kakor je potreba.

Županstvo, varuh naših jezikovnih pravic.

Vojaške oblasti kaj rade vsiljujejo slovenskim občinam nemške tiskovine. Glavarstvo jih v sem oziru podpira ter prigovarja županom, naj z nemškimi tiskovinami uradujejo, kajti pri vojakihi baje mora biti vse nemško. To nepostavno in nesmiselno prigovarjanje je mnogokrat krivo, da nekatere občine nemške tiskovine rešujejo.

Občina Kokarje je sprejela pred več meseci od politične ekspoziture v Mozirju v zadevi črne vojske slovenske tiskovine, le tiskovine za zdravniška spričevala so bile nemške, češ, ni treba slovenskih, saj zdravniki znajo nemško. Toda župan občine Kokarje se dobro zaveda pravic, ki so dane v XIX. členu državnega osnovnega zakona z dne 21. XII. l. 1867. vsem državljanom. Ta člen pravi:

„Vsak narod ima neovrgljivo pravico, svojo narodnost in svoj jezik čuvati in gojiti.“

Župan Blatnik je te samonemške tiskovine vrnil, sklicujoč se na to določbo in je izjavil, da ne bo mogel v slučaju potrebe nemško pisanih zdravniških spričeval potrditi in podpisati, naj se torej določbo občini slovenske tiskovine.

Po preteku 4 mesecev je politična oblast županovi zahtevi ustregla, doposlavši mu za zdravniška spričevala samoslovenske tiskovine. Bržkone jih je oskrbela iz državne tiskarne, kjer leže zaprašene, dokler jih katera občina ne zahteva.

V občini Kokarje bode torej vsak zdravnik v črnovojniških zadevah spisoval slovenska spričevala in vojaške oblasti bodo morale s slovenskim jezikom računati.

Zadeva se bode morda malenkostna dozdevala, a če pomislimo, da obstoje vse nam prizadane krivice iz samih malenkosti in da je število teh malenkosti ogromno, bode vsakomur jasno, da kdor teh malenkosti ne odpravlja, podpira molče krivico ter greši z oblastmi vred proti pravicam našega jezika.

Prepričani smo, da občina Kokarje ni osamljena v tem resnično narodnem delu, mnogo jih je, ki se potegujejo za narodove pravice. Te naj blagovolijo svoje uspehe priobčiti po časopisih, da se lepemu zgledu pridružijo tudi one, ki se niso domislile, da treba v tem oziru odločno nastopati in da izve naš narod, kako mogočni varuh njegovih pravic so župani in občine.

Boj proti jetiki.

Kakor slišimo, je celjski okrajni glavar g. baron Müller, kakor že poprej v Slov. Gradcu, ustanovil tudi za Celje in celjski politični okraj podružnico društva za zatiranje jetike na Štajerskem. Pozdravljamo ta korak v boju proti ljudski morilki ter želimo novemu društvu mnogo uspeha. Namen podružnice je v zvezi z glavnim društvom nabirati denarna sredstva, da se morejo jetični bolniki iz društvenega okoliša po potrebi izdatno podpirati, ali pa, da se po zdravniškem nasvetu oddajo v zdravilišče za jetične, ki ga vzdržuje društvo. Da bo pa mogla podružnica uspešno delovati, je potreba, da se za njo zanimajo ter jo po moči podpirajo vsi sloji prebivalstva, in posebno tudi denarni zavodi, zadrage, javni zastopi in korporacije. Društvo ima redne in podporne člane. Dosmrtni društveniki postanejo, ki plačajo naenkrat 1000 K in redni člani najmanj 100 K. Drugi redni člani plačujejo na leto najmanj 5 K in podporniki najmanj po 1 K. Pristopne prijave naj se pošiljajo na g. okrajnega glavarja v Celju kot predsednika začasnega društvenega odbora. Vsak prispevek, oziroma dar se bo izkazal v časopisih.

Celjski vodovod — in Lehmannovih 80.000 kron. Dobro je še v spominu našim čitateljem zadeva celjskega vodovoda, za kateri so hoteli celjski mogotci iz okrajnih sredstev izsesati 80.000 kron. Slovenci, ki tvorijo ogromno večino v okraju in nimajo od vodovoda nobenih koristi, pa so rekli: ne boste nam kradli denarja iz žepa — in v njih imenu je dr. Hrašovec proti Lehmannovemu sklepu nastopil inštančno pot. Nemškutarji celjski so si bili tako sigurni teh 80.000 kron, da so že začeli vodovod delati. Pa Vam kakor strela udari med nje novica, da je upravno sodišče na Dunaju ugodilo pritožbi dr. Hrašovca in razveljavilo sklep bivšega okr. komisarja, slavnega jurista Lehmannna. Mislite si potrlost v taboru celjske nemškutarske klike. Potipalo se jih je na jako občutljivem mestu — pri žepu, in v svojem renegatskem listu „Deutsche Wacht“ so zatulili nad „toliko krivico, ki se Nemcem godi“. Pa res, takšna krivica, da nas ne smejo kar na mah v žlici vode potopiti in naših žepov okraati! Kakor je videti, bodo morali Celjani delati vodovod s svojim denarjem, ki ga ima mestna občina pod „vrlim“ gospodarstvom itak — vse polno! Dober tek!...

Redni občni zbor „Zadružne Zveze“ v Celju se vrši dne 13. t. m. ob 10. uri dop. v dvorani Narodnega doma v Mariboru.

Ptuj. V noči od sobote na nedeljo se je pripeljalo v Ptuj neko boljše oblečeno dekle z dežele. Na kolodvoru se ji je pridružil mlad fantalin, ter se ji je ponudil, da ji preskrbi brezplačno prenočišče. Peljal jo je najprej v neko gostilno, potem pa na nek samotni kraj, jo tam posilil in jo oropal vsega denarja.

Sv. Miklavž pri Slovenjem Gradcu. Na binkoštni ponedeljek obhajata zlato poroko g. Janez in Neža Jesenjaki. Gostija bode pri g. Bučineku ter ima vsak gost prost vstop. — Ker je pričakovati mnogo tujih ljudi, se župnik prosi, da bi vsaj do tistega časa dal pokopati človeške kosti, ki ležijo okole cerkve že od časa, ko se je pred „2 leti“ planiralo. Večinoma so jih že sicer psi odstranili, a vendar jih je še precej ostalo. Gospod župnik, to delo opravite, če imate še malo krščanstva v sebi!

Učiteljska mesta. Razpisana so: mesto učitelje v Dramljah, Slivnici pri Celju, pri Sv. Stefanu in Šmarju in v Braslovčah, mesto nadučitelja pri Sv. Miklavžu nad Laškim, mesto učitelja ali učiteljice na Ranču pri Ormožu.

Dva sinčka in sebe umoril. Na Gaisbergu pri Gradcu je dne 28. t. m. 36letni posestnik Ivan Christian z nožem umoril in grozno razsekal svojega 3letnega sinčka Ivana in 10letnega Jožefa, potem pa s puško ustrelil sebe. Mož je živel srečno v zakonu, a že večkrat je padel v globoko otožnost, v kateri je izražal samomorne misli.

V Mariboru se je v grajskem gozdu obesil dne 26. maja 46letni trgovec Jurij Tscheppe. V Dravskih ulicah je imel svojo hišo. Vzrok samomora so najbrž denarne zadrege.

150-letnica mariborske gimnazije. Leta 1758. je bila mariborska gimnazija ustanovljena kot jezuitska latinska šola. Ta jubilej je zavod s priprosto slavnostjo včeraj dne 3. t. m. slavil.

Vlom in tatvina. Trgovski pomočnik Franc Kuhar, ki je — kakor smo nedavno poročali — kradel skozi več mesecev denar trgovcu Prstecu v Mariboru s pomočjo ponarejenega ključa, je bil obsojen na 15 mesecev ječe.

Iz Trbovelj se poroča nekaj neverjetnega: Za živinozdravnika pride baje neki mož, ki razume poleg nemščine le par besedi hrvaščine — slovenščine pa ni zmožen! — Če je to res, se trdno zanesemo, da bodo naši narodni kmetje če ne prej, pa pri zboru kmetijske podružnice hudo zaropotali. Saj kmetje rabijo živinozdravnika, ali morda ne? Možje, na noge!

Iz Hrastnika se nam poroča, da je že mnogo staršev spoznalo ničvrednost nemške šole. Čujemo, da so nekateri že hoteli poslati mladino nazaj v staro šolo, a jim je nekdo dejal, da ne smejo pred koncem leta. Možje, žene, ki berete te vrstice, povejte onim ubogim zaslepljenim staršem, da smejo vsak dan vzeti otroke iz nemške šole ter jih dati v drugo šolo. Ni je na svetu moči, ki bi to ubranila. — In še nekaj! Ne norčujte se iz staršev, kateri bodo to storili, saj kaznovani so že dovolj s tem, da se otroci skoro celo leto niso naučili ničesar kot „pozdraviti“: „Griz ti Got!“

Iz Blagovne. Po smrti Berkovi je prodala njegova soproga svojo „Blagovno“, to je graščino

z njivami, gozdovi itd., dvema duhovnikoma s Kranjskega. Kupila stajo z namenom, da jo razkosata in razprodata kmetom v okolici, seveda z lepim dobičkom. Okoli 20 kmetov je prišlo tudi s Kranjskega ter pokupilo precej zemlje. So večinoma Amerikanci, ki so bili vsled znanega poloma v Ameriki primorani se vrniti v domovino. Sploh je zadnji čas opaziti velik import kranjskih naselnikov na Štajersko. Želeli bi, naj bi se v tem oziru baš našim mejam posvetilo vso pozornost, in mi nove naselnike, kar jih je vrlih Slovencev, bodisi da so tudi nasprotnega političnega mišljenja, le pozdravljamo.

Brezno ob Dravi. Naš župan je postal agitator Südmarke. Ta mu je kupila posestvo, in zdaj se trudi spraviti v njene roke še druga večja posestva. Tako hoče ubiti slovenski značaj občine. Zdi se, da prodira nemška povodenj vztrajno od Marnberga navzdol. Kje so pa naši narodnjaki v dravski dolini, da vsega tega ne vidijo?

Celjska mestna klavnica. Celjski mesarji so se začeli puntati proti našim modrim mestnim očetom. Pa ne brez vzroka. Nered, ki vlada v mestni klavnici pod upraviteljem Wunschom, ki ga ščitijo nemški mogotci, je postal takšen, da je najbolj ponižnim mesarjem še bilo preveč. Zato so v svojem strokovnem časopisu razkrili grdo gospodarstvo v mestni klavnici. In glejte 10.000 kron je sklenil mestni občinski svet v zadnji seji dati za odpravo „najnujnejših pomanjkljivosti v klavnici“. To mora biti lep red!

Petanjko slatino v korist družbi Ciril-Metodovi ima v zalogi g. Jakob Vrečko v Slovenjem Gradcu. Slovenski gostilničarji, opozarjamo Vas na to! Narodnjaki, zahtevajte v vseh gostilnah to slatino! Na etiketah razvidite, je-li prava!

Maribor. Posestnica Marjeta Pečovnik je na sejmu dne 27. maja prodala mešetarju Lavngarju kravo za 350 kron. Kupec ji je dal 10 K, ostalo pa ji je obljubil dati, ko bo kravo odpeljal. To je slišal posestnik Jožef Sagadin iz Prepolj in ko je bil Lavngar sam, je pristopil k njemu, se je izdal za moža Pečovnikove in zahteval od njega kupnino 340 kron. Lavngar mu jo je dal. Kmalu pa so prišli sleparju na sled in so ga zaprli.

Pokrajinske zveze podružnic družbe Ciril-Metodove. „Slov. Branik“ v svoji zadnji številki v obširnem članku govori o važnosti pokrajinskih zvez ter o nalogah takih zvez. Svoječasno se je tudi že pri nas sprožila misel, naj bi se osnovala po Štajerskem okrajne zveze podružnic. Te okrajne zveze naj bi se potem strnile v pokrajinsko zvezo za Štajersko. Delovanje podružnic bi se s tem neprimerno utrdilo. Veliko prej bi se dala stvar izvršiti, ko bi imela družba svojega potovalnega učitelja. Ali to ni mogoče?

Boj proti sušici v celjskem pol. okraju. G. Peter Majdič, posestnik paromlina in veleposestnik v Spodnji Hudinji, in g. Karl Neufeld, posestnik tovarne na Štorah, sta pristopila podružnici društva za zatiranje tuberkuloze (sušice) na Štajerskem kot ustanovnika z vsoto po 1000 K. Izreka se jima tem potom najiskrenejša zahvala ter se jih prosi še nadaljne naklonjenosti v ta blag namen. — Celjska podružnica društva za zatiranje tuberkuloze na Štajerskem.

Narodnemu slovenskemu žentstvu Murskega polja in Slov. gorice!

Dneva 15. in 16. avgusta t. l. naj bosta pravi narodni praznik za Mursko polje in Slov. gorice. Ta dneva praznuje telovadno društvo „Murski Sokol“ svoj petletni obstanek in ob enem razvije svoje društvene zastave. Naša častna dolžnost je, da našemu „Sokolu“ podarimo društveno zastavo in da ob enem priredimo slavnost, katera naj pokaže, da nad Murskim poljem in Slov. goricami ponosno vihra zastava narodne trdnosti, narodne zavednosti in vzorne slovanske požrtvovalnosti. Vabimo Vas torej vse narodne Slovenke v naš krog, da pomagate z delom, nasveti in prispevki, da bi dneva 15. in 16. avgust bila res vpisana v zgodovino našega okraja kot prava manifestacijska narodna dneva!

Nazdar!

Za pripravljalni odbor:

Predsednica Matilda dr. Grossmannova,
tajnica Josipina Pihler.

Prijave, nasveti in prispevke naj se blagovolijo pošiljati na gospo Marijo Kocuvan kot blagajničarko v Ljutomeru.

Glavni zbor zaupnikov narodne stranke se vrši v nedeljo, dne 28. junija, ob 11. uri dopoldne v Celju. Ker je drugi dan praznik, pričakujemo, da se bodo udeležili cenj. somišljeniki tega izvanrednega glavnega zbora v velikem številu. Vemo sicer, da poletni čas ni najpripravlnejši. Vendar pa mislimo, da je dnevni red zborovanja tako važen, da ga ne zamudi nihče, kdor se v resnici zanima za politično gibanje. Na dnevnem redu je med drugim poročilo o strankinem položaju ter o položaju štajerskih Slovencev sploh; g. drž. poslanec Franjo Roblek bo podal kratko poročilo o položaju v državnem zboru. Govorilo se bo pa posebno obširno tudi o volilni reformi za dež. zbor in o prihodnjih volitvah v deželni zbor. Ta točka bo tolike važnosti, da morajo biti vsi okraji zastopani. Razposlali bomo že te dni na posamezne zaupnike vabila in prosimo, da se somišljeniki zbora udeležijo. — Opozarjamo še posebej, da bo istega dne po našem zborovanju ustanovno zborovanje „Zveze narodnih društev“. Pozivamo vsa društva, da pošljejo svoje delegate!

Novice iz drugih slovanskih krajev.

Jubilejno razstavo v Pragi je obiskalo do dne 29. maja nad 100.000 oseb. Vsekakor lepa udeležba.

Vseslovanski dijaški shod se namerava vršiti od dne 24.—30. junija v Pragi.

34.051 ljudi je obiskalo in si ogledalo jubilejno razstavo v Pragi samo minolo nedeljo 31. maja. Naravnost impozanten obisk!

Udeležba „Kranjcev“ pri jubilejnem sprevodu na Dunaju. Klub slovenskih umetnikov „Sava“, ki je imel v rokah umetniško uredbo tega spreveda, je odpovedal vsako sodelovanje in odklonil vsako odgovornost.

Zadnja poročila.

Hmeljska letina bo letos, če ne podrejo upov hmeljarjev njme, jako ugodna. Dosedanji razvoj hmelja obeta najboljšje.

Deželnozbornske volitve v Istri bodo v drugi polovici meseca oktobra.

V Londonu je umrl general Buller, znani vodja angleške armade v burski vojski.

Slovenski gledališki igralci iz Ljubljane so gostovali v torek in včeraj v Ptuj, danes pa v Šmarju pri Jelšah.

„Lurška Mati Božja, izprosi nam dobrih državnih in deželnih poslancev“, tako moli — kakor poroča „Domovina“ — župnik pri Sv. Martinu pod Vurberkom med drugim na prižnici. Brez komentarja!

Razne novosti.

Katehet — pohujšljivec. Katehet na deželni gluhozemnici v Brnu L. Kokva je odstavljen in v preiskavi, ker je zrabljaj svoje mladoletne gojenke.

Amerikanska radodarnost. Razni amerikanski milijonarji so dali tekom lanskega leta 354 milijonov dolarjev (nad tisoč milijonov kron) za znanstvene in izobraževalne zavode. Od tega so dobile knjižnice in muzeji okoli 100 milijonov dolarjev.

Princesinja — pobegnila? Dunajski listi poročajo, da je pobegnila z Dunaja princesinja Amalija Leontina Fürstenberg, sestra kneza Fürstenberga, podpredsednika gosposke zbornice, s 34-letnim bivšim nadporočnikom Gustavom Koczianom, baje v London.

Strašni divji lovci. Blizu Weila na Virtemberskem so divji lovci napadli višjega gozdarja Wiedemanna ter živemu odsekali noge in roke. Mož je kmalu umrl v groznih mukah. Zlošinci so pobegnili.

Društvene vesti.

Slovanska čitalnica v Mariboru priredi zabavno-poučni večer v spomin 400-letnice Trubarjevega rojstva v četrtek, dne 4. rožnika 1908, ob 8. uri zvečer, v mali dvorani „Narodnega doma“. O Primožu Trubarju in njegovi dobi gorita dr. Anton Medved in dr. Ljudevit Pivko. Gostje dobrodošli. Vstop prost. — Odbor vabi obenem na društveni sestanek in odhodnico gospodu sodn. pristavu Ivanu Zemljiču, v četrtek, dne 11. rožnika, ob 8. uri zvečer, v mali dvorani „Nar. doma“.

Izvanredni občni zbor „Kmečke hranilnice in posojilnice v Petrovčah“ se vrši v nedeljo 14. junija ob pol 9. uri dopoldne. Dnevni red: sprejemba pravil.

Ljutomersko učiteljsko društvo ne zboruje v torek 9. junija 1908 temveč v četrtek 25. junija v Kapeli. Na dnevnem redu so konferenčna vprašanja. Začetek ob pol 11. uri. Na mnogobrojni obisk vabi odbor.

Učiteljsko društvo za Ljutomerski okraj je na svojem zborovanju v Vnčji vasi dne 14. maja na predlog g. Cvetka izreklo čestitko g. Antonu Božiču v Radislavcih pri Malinedelji k njegovi 70 letnici, ki jo je obhajal 2. maja, ter da deluje že 40 let kot ud okrajnega šol. sveta. Obenem mu je sklenilo izraziti zahvalo za to, da je povodom svoje 70letnice daroval vsaki šoli v okraju znesek 5 K za nboge učence. Hvala mu tedaj in Bog ga živi še mnoga leta!

Legitimacijski listi. Kakor znano, je založilo akad. društvo „Sava“ na Dunaju legitimacijske liste v korist družbi Ciril-Metodovi. „Prva češka splošna delniška družba za zavarovanje na življenje“ je naročila že v drugič po 200 komadov teh izkaznic, in je plačala komad po 1 K. Prilaga jih zavarovalnim policam.

Velika narodna slavnost. Prvo slovensko pevsko društvo „Lira“ v Kamniku priredi v proslavo petindvajsetletnice svojega obstanka in petindvajsetletnice razvija društvene zastave dne 15. in 16. avgusta 1908 veliko narodno slavnost v Kamniku.

Družba sv. Cirila in Metoda opozarja vse svoje podružnice na prireditve veselice družbi v korist. Prosimo!

Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani je razposlala sledeče okrožnice: Vsem podružnicam družbe sv. Cirila in Metoda. V „Narodni založbi“ v Ljubljani je pred kratkem izšla knjiga z naslovom: „Slovensko-nemška meja na Koroškem“, nabral Ante Beg. Cena 1 K 40 v. — Ta knjiga opisuje stanje obmejnih Slovencev na Koroškem in nam kaže jasno, a poleg tega žalostno sliko nazadovanja slovenstva na Koroškem in iz tega sledečo nujno potrebo najintenzivnejšega delovanja za narodno obrambo. Družbi sv. Cirila in Metoda je zagotovljenih iz dohodkov razpečanih knjig nekaj gmotnih prispevkov, ali več, kot ti dohodki, je vredno spoznanje opasnosti, v kateri se nahajajo koroški Slovenci. Vpogled, ki ga nudi Begova knjiga v tužni Korotan, je budeče vabilo vsem, ki narodno čutijo, da se pridružijo velikemu in plemenitemu delu družbe sv. Cirila in Metoda. Prosimo torej vse podružnice, da priporočajo Begovo knjigo „Slovensko-nemška meja na Koroškem“ in jo kar najbolj mogoče razširijo med našim narodom.

Naše podružnice nimajo le sodelovati pri nabiranju članov in njihovih prispevkov za osrednjo družbo, temveč morajo v drobnem izvajati v svojem okolišu vse naloge družbe sv. Cirila in Metoda. Danes si dovoljuje podpisano vodstvo opozarjati slavno podružnico na družbeno blago ter jo naprositi, da blagovoli posvetiti nekaj svojega dela tej važni stvari.

Pred vsem pridejo v poštev naše vžigalice. Dejstvo je, da so naše vžigalice glede kakovosti danes na prvem mestu in da so njih cene primerne. Pa tudi pogodba z založnikom g. Iv. Perdanom je za družbo ugodna. Ako bi vse podružnice v delu za razširjenje naših vžigalic tekmovali, bi lahko spravili na letni donesek nad 10.000 K za družbo sv. Cirila in Metoda. Naše vžigalice pa nimajo le gmotnega pomena, jačijo tudi naš narodni čut, kajti znamenje naše narodne hiše je, če na njenih mizah nahajaš družbene vžigalice. Prosimo torej, da podružnični odbor poizve pri vseh trgovcih in trafikantih svojega okoliša, ali se tam prodajajo naše vžigalice, ako ne, naj skuša doseči, da se nemudoma naroče in uvedejo. Ako obstoje med trgovci v tem pogledu nasprotstva, da n. pr. kdo iz narodne nestrpnosti noča prodajati našega blaga, naj se skuša potom primerne agitacije našega trgovca posebej podpirati. Poizve naj se v vseh gostilnah, ali imajo na mizi naše vžigalice, pa tudi glede zasebnih hiš naj se po malem to dožene in začne agitacija, da se rabijo povsod družbene vžigalice. Podružnični odbor naj se pri tem delu poslužuje pred vsem mlajših moči in pa narodnega ženstva. Naj se ne straši tega dela, ki na videz in prvi hip izgleda malenkostno. To delo je važen del tako zvanega drobnega narodnega dela. Brez tega drobnega dela sploh ni noben uspeh možen, zato se ga moramo oprijeti požrtvovalno. V podružnici naj bi imeli zapisnike trgovin, gostiln in celo zasebnih hiš in po tem zapisniku naj bi odbor vodil sistematično delo za naše blago.

Listnica uredništva.

Kalobje: Kakor vidite, smo danes priobčili krasen govor g. Robleka, zato smo morali mnogo drugih stvari stvari izpustiti. Prihodnjic je pa že skoraj prestaro. Poročajte nam še! — Polzela: Smo že nekaj imeli. Primimo jih na drugem mestu! — M. S., Zetale: „Novi občinski zakon“, izda v nekaj tednih Zvezna trgovina v Celju. Sicer pa mislim, da je deželni zakonik, v katerem je postava izšla, sprejelo tudi Vaše županstvo! — Sv. Barbara v Halozah: Zoper takšno postopanje žapana se treba pritožiti na pristojno politično oblast! — Bezovica: To je že prestara stvar. Mi hočemo na njegovih dejanjih iz sedanjosti dokazati njegovo politično nepoštenost! — Sv. Miklavž pri Ormožu: Zadnjic ni bilo mogoče, pa tudi skoro prestaro! — Sv. Lenart v Slov. Gor.: Sprejel še le danes. V to številko nemogoče, kakor bi rad. Hvala! Pozdrav! — Ptuj: Tudi za to številko prepozno! — Gornji grad: Ravnotako!

Izkaz posredovalnice „Slov. trg. društva v Celju“.

V službo se sprejme: 1 poslovodja, 5 pomočnikov mešane stroke, 2 pomočnika špecerijske stroke, 2 pomočnika železninarske stroke, 2 blagajničarke, 4 prodajalke, 2 kon-toristinj.

Službe iščejo: 7 pomočnikov mešane stroke, 5 pomočnika špecerijske stroke, 2 pomočnika manufakturne stroke, 2 prodajalke.

Posredovalnica posluje za delodajalce popolnoma brezplačno, za delojemalce proti mali odškodnini.

Išče se za gostilno na deželi natakaraica na račun.

Prednost imajo poštene ženske v srednji dobi, katere so že kot natakaraice na deželi služile. Ponudbe pod „Natakaraica 400“ na uredništvo „Narodnega Lista“. 135 2-1

Razpis stavbe

Sokolskega doma v Gaberju pri Celju.

Društvo Sokolski dom razpisuje natečaj za enonadstropno stavbo s sokolsko telovadnico. Vsa dela so proračunjena približno sledeče:

1. Zidarska dela	K 24.000.—
2. Tesarska dela	10.000.—
3. Mizarska, ključavničarska, pleskarska in steklarska dela	6.400.—
4. Kleparska dela	760.—
5. Slikarska dela	300.—

Stavba se odda enemu podjetniku ali pa posamezna dela posameznim podjetnikom. Odločitev si pridrži odbor.

Stavba se mora dovršiti najkasneje do 15. oktobra t. l.

Vsak ponudnik mora položiti 5 % varščine. Ponudbe je staviti najdalje do 15. junija t. l.

Načrti in proračun so do konca zglasilnega roka na vpogled pri br. Jože Smertniku v Celjski posojilnici.

Odbor društva Sokolski dom.

Kdor želi kupiti uro, srebrnino ali zlatnino, naj se obrne na največjo in najcenejšo tvrdko

Rafael Salmič

v „Narodnem domu“ v Celju

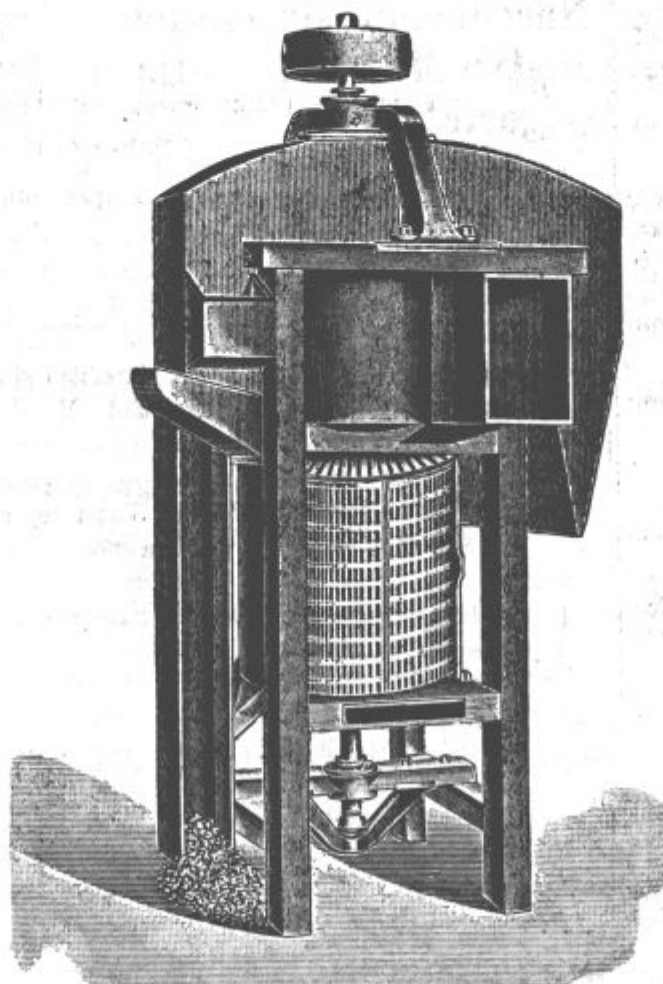
Velikanska zaloga niklastih, jeklenih, srebrnih in zlatih žepnih ur, budilk, vsakovrstnih stenskih ur, srebrnih in zlatih prstanov, uhanov, zapestnic, verižic, priveskov itd. Velika izber očal, naočnikov, zdravniških in drugih termometrov, barometrov, tehtnic za vino, mošt, žganje itd. Prosim, oglejte si mojo trgovino in zalogo.

Velika delavnica za vsakovrstna popravila.

Vsakomur je na ogled stotine zahvalnih in priznalnih pisem.

Naročite cenike, katere razpošiljam zastonj in poštne prosto. 12-10

Točna postrežba! Nizke cene!

J. Čretnik

izdelovatelj mlinov in žag v Št. Jurju ob južni žel.

V ti stroki prvo podjetje na Slovenskem Štajerskem

Na podoben način se priporočamo za delo v prilog razpečavanja drugega blaga, ki se prodaja naši družbi v korist: Družbena pisarna razpošilja narodni kolek, računske listke, razglednice; trgovec Jernej Bahovec prodaja peresa, Iv. Bonač svinčnike, Fr. Kollmann cilindre in svetiljke, Iv. Perdan kavin pridelatek (cikorijo), Vaso Petričič toaletno milo, Makso Zalokar drožje, A. E. Škabernerne platno, vsi ti v Ljubljani. Poleg omenjenih prodajajo družbi v korist tvrdke: Ivan Drufovka v Gorici voščilo za čevlje, Adolf Jacobi, Dunaj VIII, svalčične papirčke in ovitke, I. N. Petersič v Ptaju pisemski papir, Jakob Vrečko petanjsko kislavo, budjejeviška akcijska pivovarna donša družbi od vsakega na Kranjskem prodanega hehtolitra 20 vinarjev.

Vodstvo prosi, da se skliče seja podružničnega odbora, da se v njej o tej naši okrožnici razpravi. Priporočajo se tudi, da nam o svojih ukrepih poročate in nam svoje nasvete naznanite. O tem bo razpravljala naš gospodarski odsek, pa tudi skupščina se bo pečala o drobnem delu naših podružnic, o tem bodo poročali tudi časopisi.

Družbi sv. Cirila in Metoda je poslal g. Fran Pišek iz Brežic narodni davek v znesku 11 K od sledečih gr.: Ignac Poljanšek, Andrej Levak, dr. Ivan Benkovič, Neimenovan za maj in juni, Šetinc Josip, Uršič Josip, Boecio Josip, Merčun Maks, Behaček I., Pišek Franc.

Družbi sv. Cirila in Metoda je došel 31. t. m. telegram: Vrlji Mihael Schleicher umrl v Rožku, volil je družbi 1000 K.

Družba sv. Cirila in Metoda je začela nabirati knjige za slovenske javne knjižnice v obmejnih krajih, kjer grozi nevarnost naši narodnosti. S hvaležnostjo se sprejme vsaka slovenska, zabavna ali poučna knjiga, ki bi služila ljudski prosveti. Prosim tedaj rodoljube: „Poiščite v svojem domu knjige, ki morda leže neplodno uže leta po vaših omara, ter jih darujte družbi sv. Cirila in Metoda!“ — Prvi zaboj knjig je prejela družba od g. gostilničarja „Tostija“ v Ljubljani.

Za Božidar Flegeričev spomenik so nadalje darovali gr.: Slanc Ernest, Petrovč 5 K, Fil. Zencovich sv. Bolfenk 4 K, Albert Zencovich, Osek 2 K, Ant. Puklavac Gradec, 5 K, I. Tomašič Vitan 1 K, I. Poplatnik Sv. Tomaž 60 v., A. Alt, Sv. Tomaž 40 v., Herzog Lend., Ormož 1 K, L. Šijanec, Svetinje 50 v., I. Rajšp, Ormož 50 v., I. in M. Žolnir, Velika Nedelja 1 K, Eng. Gangl, Idrija 5 K, dr. Fr. Ilešič, Ljubljana 2 K, R. Košar, Sv. Bolfenk 3 K, I. Kolarič, Jastrebeci 2 K, Rozina, I. Ormož, 1 K, dr. Flor. Kukovec, Maribor 5 K, M. E. Šepce, Maribor 2 K, dr. A. Žizek, Ormož 3 K, Alojzij Sagaj, Laporje 2 K, Strenkel Simon, Zibika 2 K, Iz Središča: Lukačič Fr. ml. 1 K, Lukačič Rud. 1 K, Ploh. Jož. 1 K, Ploh. Jak. 1 K, Prapotnik Mat. 1 K, Pajek I. 1 K, Novak Jožef, Maribor 10 K, Po g. Mat. Osvald „Sokolsko društvo“ v Opatiji 13 K. Vsem prisrčni Bog plati. — Za nadaljne prispevke se uljudno prosi.

Loterijske številke.

Gradec, 30. maja 1908: 34, 25, 38, 68, 84.
Dunaj, „ „ „ 4, 40, 54, 30, 79.

Zahvala.

Najiskrenejšo zahvalo izreka podpisano vodstvo „Kmetijsko bralnega društva v Ložnici pri Žalcu“ za veldušen dar 20 K, ki ga je naklonila slavna „Savinska posojilnica v Žalcu“ v društvene namene.

Alojz Delakorda, predsednik, Franc Jošt, podpredsednik, Iv. Zagode, tajnik, Franc Krajšek, blagajnik.

Kdo ve?

Spodaj podpisana Roza Potočnik se obrača z vjudno prošnjo na vsakogar, ki bi videl zadnji čas neko žensko, mutasto osebo, katera bi v tem času tamkaj beračila, naj obvesti podpisano. Zadnji sled o njej je Rog. Slatina okoli 15. maja t. l., potem pa ne vem, kam se je obrnila. Dotična oseba je bolj podolgastega lica, nosi glavo na straa in je ostrižena.

Roza Potočnik
pri Devici Mariji na Pesku, pošta Podčetrtek.

Naprodaj

je nova dobro ohranjena, trovrstna harmonika

Več pove lastnik

Iv. Vizovišek, trg. pomočnik
v Žalcu. 133 2-1

Josip Repič

mizarski mojster na POLZELI
priporoča cenj. občinstvu svoje izvrstne mizarske izdelke
vsake vrste ter se priporoča za naročila. Išče tudi

mizarskih pomočnikov. 36 23-7

Bencin-motor

samo 4 mesece v porabi, izvrstno ohranjen se vsled nabave električne moči po ceni prodaja. —
Vprašanja na železnarno A. Pogačnik,
Ruše pri Mariboru. 128 3-2

Kdor hoče kupiti in prodati dobičkanosna posestva

v lepih okraju blizu cest in tik cest, različnih velikosti in cen, od 6000 do 40.000 K, v ugodnih plačilnih obrokih, primernih razmerah vrednosti in izbrana boljše zemljišča in poslopja, za katera prevzame posredovanje Rok Lončar, posestnik v Ivenci pri Vojniku, okraj Celje. Ako pa kdo hoče kakšno boljše posestvo prodati, naj se mu pismeno naznani.

! Čevlji !

Priporočam svojo zalogo vsakovrstnega obuvala za moške, ženske in otroke; tudi turistične čevlje po goiserskem načinu; domače in tovarniško delo po vsakovrstni ceni. — Vse se dobi in kupi pri

Ivan Berna

Gospodsk. ulica šte. 6 v Celju.

Trgovskega učenca

s primerno šolsko izobrazbo sprejmeta Norb. Zanier & sin, Sv. Peter, Savinska dolina. 126 3-2

Zgotovljeno

je pre-zidava-nje trgov-ske hiše R. Stermecki v Celju, katera je sedaj popolnoma na novo urejena. — Velikanska zaloga, katera se je sedaj še z novodošlim blagom dopolnila, se bode znanprej po čudovito nizkih cenah prodajala. Nikdo torej ne zamudi ob prihodu v Celje si trgovino ali vsaj izložbe ogledati, da se vsak sam prepriča o velikanski izbiri in čudovito nizkih cenah. — Vzorci proti vrnitvi na vse strani poštnine prosto.

Več lepih kmetij

od 6 do 18 oral, na Štajarskem, v bližini Gradca se po ugodnih pogojih prodaja. Parcele posameznega posestva niso razkosane, temveč se drže skupaj (arondirano). V sredini vsakega posestva stoji poleg hiše z lepim stanovanjem, dobro urejeno prostorno gospodarsko poslopje, hlevi itd. Velikosti posestva primeren gozd meji na zemljišče.

Pojasnila daje A. Lavrenčič, Thal, pošta Götting pri Gradcu. 127 3-2

Posojilnica v Šoštanju

— registrovana zadruga z neomejeno zavezo —

obrestuje hranilne vloge po

5%

ter plačuje rentni davek za vlagatelje sama. — Uradni dan je vsak četrtek od 9. do 12. ure dopoldne.

Za druga pojasnila je pisarna odprta vsak dan od 9. do 12. ure dopoldne.

326 3-2

Načelstvo.

Proda se potom parcelacije veleposestvo

Bežigrad pri Celju

sestojoče iz dobrih host, travnikov, pesejanih njiv in več k tej graščini spadajočih večjih in manjših arondiranih posestev s hišami, gospodarskimi poslopji, kozolci itd. Razven tega je naprodaj poleg tvornic cinka in emaila 9 oralov stavbišč, od 200 □ klt. naprej. — O priliki kupa ima kupec položiti primerno aro, a ostanek kupnine lahko plača takoj, ali od 1 do 15 let, polletnih obrokih, za katere sme sam določiti termin. Banka se vknjiži samo na od nje kupljena zemljišča. — Brez obzira na določene termine pa more kupec, kadar hoče, izplačati celi ostanek kupnega zneska brez odkazanega roka in pristojbine. Ustmena in pismena pojasnila daje g. I. Dolinar v Celju, Vrtne ulice ali banka sama.

Hrvatsko slav. banka
za parcelacijo in kolonizacijo d. d.
v Zagrebu.

Adolf Bursik

čevljar v Celju, Gledališka ulica št. 9

izdeluje vse različne vrste
obutal v modernih fazonah
in po solidnih cenah.

5

52-22

Kupujte narodni kolek!

Trgovina s papirjem, pisalnimi in risalnimi
potrebščinami, prodaja c. kr. šolskih knjig in
igralnih kart

7 52-28

Zvezna trgovina

Celje, Rotovška ulica št. 2

priporoča

kancelijski, konceptni, pismeni,
dokumentni, ministrski, ovitni in
barvani papir.

svinčniki peresa peresniki radirke
kamenčki tablice gobice črnilo

Trgovske knjige v vseh velikostih črtane
z eno ali dvema kolo-
nama, v papir, platno, gradl. ali pol usnje vezane.

Odjemalne knjižice po raznih cenah.

Največja zaloga vseh tiskovin

za občinske urade krajne šolske svete, učitelj-
stvo, župnijske urade, okrajne zastope, učitelj-
ske zastope, hranilnice, posojilnice, odvetnike,
notarje in privatnike.

Časna zaloga šol. zvezkov in risank.

Papirnatere vreče vseh velikosti po origi-
nalnih tovarniških cenah

Štampilje pečatniki, vignete, (Siegelmarken)
za urade in privatnike izvršujejo
se v najkrajšem času.

Dopisnice umetne, pokrajinske in s cveticami
od najpreprostejše do najfinejše.

Albumi za slike, dopisnice in
poezije.

Zavitke za urade v vseh velikostih.

Geniki za tiskovine in pisarniške potrebščine
so brezplačno na razpolago.

Trgovci in preprodajalci imajo
izjemne cene.

Priznано dobro blago.
Solidna in točna postrežba.

Edino pristen je le
z zeleno nuno

Thierryjev balzam

kot varstveno znamko. Najmanjša pošiljatva 12/2 ali 6/1 ali
1 patent potovalno družinsko steklenico K 5. Skladanje prosto.

Thierryjevo centifolij-mazilo. Najmanjša pošiljatva 2 dozi K 3'60. Sklad. prosto.

Povsod priznana kot najboljša domača sredstva zoper želodčne bolečine, zgago (gorečico), krče, kašelj, zasliženje, vnetja,
poškodbe, rane itd. Naslovite naročilo ali denarno pošiljatev na **A. THIERRY**, lekarna k angelju varuhu v Pregradi
pri Rogatcu. Zaloge skoro v vseh lekarnah.

107 33-8

Peronospora-brizgalnice,

najboljših sestavov po najnižjih
cenah, kakor tudi najboljše
mlatilnice na gepelj
in roko
ter vse poljedeljske stroje,
traverze, železniške
šinje, cement,
strešno lepenko,
železne in svinčene
vodovodne cevi, se-
salke itd. dobite pri
narodni tvrdki

trgovina z železnino

„Merkur“, Peter Majdič, Celje

Zahtevajte cene.

Zahtevajte cene.

Darujte za Narodni sklad!

Sveto-trojiški vrelec!

Izvrstna slatina!

Čast mi je, p. n. občinstvu vljudno naznaniti, da pričnem, ker so vsa predela izvršena,
s prodajo. Tudi na c. kr. splošni preskuševalnici za živila v Gradcu je bil
sveto-trojiški vrelec analiziran in kot dobra slatina preskušen.

Kot dietetična slatina se najtopleje priporoča.

Naročila prevzame

FRANC SCHÜTZ, Sv. Trojica v Slov. goricah.

Preprodajalci imajo visok popust.

113 -6

Kreditna in stavbena zadruga „Lastni dom v Celju

Celje •• Rotovška ulica šte. 12, I. nadstropje •• Celje

Uradije vsako **sredo** in **soboto** od 8. do 12. ure predpoldne
in od 2. do 6. ure popoldne. Pojasnila se dobijo vsak dan pri tajniku
v pisarni ali pa pri udih načelstva. Zadruga „Lastni dom“ je **kre-**
ditni zavod in sprejema od vsakogar **hranilne vloge**, katere

obrestuje stalno po 5%

od dneva vloge do dneva vzdiga. **Rentni davek** plačuje zadruga
sama, ne da bi ga vlagateljem odtegovala. Zadruga dovoljuje v
prvi vrsti **zemljiški in stavbeni kredit** ter predujme na
knjižne terjatve, račune itd. do gotove visokosti in po dogovoru. —
Vlagateljem so na razpolaganje **hranilni nabiralniki (pušice)**,
ki so najpripravnejše sredstvo za varčevanje. Izmed slovenskih zavodov
ima le zadruga „Lastni dom“ vpeljane te hranilne nabiralnike.

Cekočni račun pošt. hran.
št. 54.366.

Telefon št. 48.

73 16-13